

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XX. évfolyam 107. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1914 május 12.

Az egyház az emberiség jóltevője.

Gróf Széchényi Miklós püspök Szt. László ünnepi szentbeszéde

A legnagyobb jótétemény, amelyben embertársunkat részesíthetjük az, ha benne jó és hasznos gondolatokat, nemes érzelmeket keltünk. Minden más segítség csak látszólagos, valóban jó csak az erkölcsi, a szellemi.

A nemzetnek is az a legnagyobb jóltevője, aki azt életének válságos pillanataiban nemesebb eszmék uralma alá vezeti, benne magasztos célok után való törekvést kelt.

A magyar nemzetnek is több emberöltő viharjai és hányattatásai után az isteni gondviselés ilyen jóltevőt adott, a fényes nevű, szeplőteien jellemű, szent életű Szent László királyban. Fiu utód nélkül halt meg a magyarok első keresztény és szent királya. Nagy küzdelmek, nehéz válságok következtek be ennek nyomán, amelyek veszélyeztették nemesak Szent Istvánnak a kereszténység, az egyház, az állam körül való nagy alkotásait, de veszélyeztették a nemzet függetlenségét és létét is. Mert a kereszténységtől elszakadó ismét pogánnyá lett és régi erkölseibe visszatérő magyar nem élhetett meg sem békében, sem biztonságban szomszédai között. Minden oldalról súlyos veszedelmek fenyegették és már már eljutott odáig, hogy a német-római császárság, mint hűbéresét hatalma alá hajtsa.

A nemzet életének ebben a válságos pillanatában újból érvényesült Szent István hagyományának, a kereszténységnek nagy ereje és hatalma. Amikor a magyar ismét olyan királyt látott maga fölött, akiben a keresztény erények a nemzeti hős erényeivel teljes összhangban érvényesültek, akiről — mint a krónika feljegyezte — „mindenki tudta, hogy az erények tökéletességével rendelkezik, hogy katolikus hitű, kiváló kegyességű, bőkezű az ajándékozásban és kitűnő az irgalomban; úgy ragyogott, mint a hajnali

csillag a köd közepette, eloszlatva az undok sötétséget és amint a hold ragyog a maga idejében, vagy mint a fénylő nap úgy világitott népe előtt“, aki szilárd keresztény hitre és egyuttal győzelemre és dicsőségre vezette népét, akkor a magyar nép lemondott pogány hitéről, elfordult képzelten istenétől és ismét békés kereszténnyé lett.

Ezzel Szent László annak a nagy alkotásnak, amelynek Szent István tette le alapját, feltette zárókövét. Ő volt a megvalósítója és megszemélyesítője úgy annak a nagy elvnek, hogy a vallásos és nemzeti érzés nem zárja ki, de kiegészíti egymást, mint annak a valóságnak is, hogy ha a kard hódította is meg, de a kereszt tartja fenn a hazát.

Mert a kereszténység, amely új erkölcsöket honosított meg, új érzelmi és gondolatvilágot alkotott, egyber. megadta a háboruskodásra hajló, inkább rombolásra, mint alkotásra kész népnek a fejlődés, a polgárosodás, a művelődés alapját, megadta a békét.

Békét hozott a szívekbe, békét a világba, békét s társadalomba.

És ezt a Krisztustól kapott missióját az egyház, amint minden időben teljesítette, úgy hűségesen teljesíti ma is.

A kereszténység előtti időben az emberek a bálványokat imádták. Az elavult babona nem adott a léleknek, a szívnek sem vigasztalást, sem megnyugvást. Míg bőségben élt az ember, míg kedvezett neki a szerenese, nem törődött sem Istennel, sem emberrel. Felemelt fővel járt a bűn, csak gyönyört keresett a szív, az erény értékét már nem ismerték. Nem volt már fogalmuk az emberi méltóságról; csak a gazdagságot, a hatalmat becsülték. Lenézték a nőt, a gyermeket, a beteg gyermeknek halált szántak, szemükben rab volt az alattvaló, állat a rabszolga, meg-

vetett féreg a szegény, a nyomorult. Ha Isten büntető keze nehezedett az emberre, ha sorsapások nyomán gond és rémület következett: sem égen, sem földön nem talált sem részvétet, sem segílyt. Ha a lelkiismeret szavát a kéjek mámorával elaltatni nem bírta, kétségbeesés, örület vagy halál várt rá.

De megjelenik Krisztus keresztje és csodás átalakulás kezdődik. A kereszt jele alatt hirdetett új tanítás, a szent keresztől lesugárzó legtisztább, legszentebb szeretet hatása alatt új korszak nyílik meg. Az ember elfordul a hideg, élettelen bálványoktól és leborul az igaz, élő Isten előtt; a szeretet Istenétől kéri, amit a köistenek nem adhattak meg. Megtalálja a kereszténységben, amit a pogányság évezredeiben hiába keresett; megismeri az új hitben az embernek igazi rendeltetését.

Értékteleenné lesz a földi jó, mely eddig életecélként képezett s elmosódik az emberek közötti különbség. A szeretet előtt nincsen hatalmas vagy gyenge, gazdag vagy szegény, nagy s törpe, ő csak örök boldogságra egyenlően hivatott halhatatlan lelkeket ismer. Csak az erény, az érdem a dicső, csak az aljasság a bűn, a megvetett.

S a keresztény kit nem adja-e meg ma is mindazt, ami nemeset és jót a szív kívánhat. Nem oldja-e meg mindazt, amit magára hagyatva a gyarló ember meg nem ért? A léleknek minden vágyát, reményességét csak a kereszténység elégítheti ki. Az emberi szív minden sok gyengeségével, fájdalmával, elkeseredésével szemben csak ebben a hitben találja meg a megnyugvást, a békét.

A kereszténység hozta meg a békét a világnak is.

Bár századokon át szenvedte az üldözést, mégis csak az igazság és a szeretet fegyvereivel küzdött a vérengző zsarnokok ellen. És mikor felszabadulva kiemelkedhetett a katakombákból, ugyanezekkel a fegyverekkel hódította meg a világot.

Mindennemű szörme és ruháneműek megóvására, molykárók ellen csakis a valódi **Mirt-molyirtó** keveréket használjuk, mely a legbiztosabban ható szer még a molyetek ellen is; kellemes illatanál fogva szekrenyekben is alkalmazható.

Ugyisint raktáron vannak és legolcsóbban kaphatók, Weinreich-féle molyalther, mof, Bagaria papir, szagtalan molyirtó gyökér, Tarmalit, Naphtalin, Terpetinszesz, Pacsuli és Kamphor.

Farkas István
Apoló drogeriájában

Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.
Telefon 13-02. Telefon 13-02.

Minél jobban terjedt az egyház, minél szélesebb körökben érvényesíthette lelki hatalmát, annál jobban érvényesítette békéltető törekvését is.

Csak hozzánk legközelebb eső példára kívánok hivatkozni: A katolikus egyház dajkáló ölében fejlődött nemzetünknek évezredes életképessége. A kereszténység kötötte a hazához az azelőtt kalandor magyart, ő tette békés nemzeté. Ha veszélyben volt az ország, ha ellenség fenyegette, vagy pártokra szakadva belső harcoktól vérzett, vajmi sokszor az egyház, az egyház feje háritotta el a veszélyt, állította helyre a békét.

Mult az idő, századok tüntek el, de nem változott meg, nem gyengült meg a kereszténységnek áldást és békét hozó ereje. Ma is a nemzetek életében javító, erkölcsnemesítő és azért államfentartó befolyást gyakorol. A kereszténység ma is legnagyobb és legtökéletesebb iskolája minden törvényes hatalom iránti tiszteletnek és kegyeletnek s éppen úgy anyja a népeknek, mint védővára a szabadságnak. Szeme elé tartja a szent törvényt úgy azoknak, akik a trón magaslatán állanak, mint a népeknek, figyelmeztetve őket kölesős kötelelességeikre, a tiszteletre, az engedelmességre, a hűségre, az Isten előtt való felelősségre. Rendületlenül hirdeti az örök igazság törvényeit; nem fél a hatalmasok fenyegetéseitől s a tömeg tapsa nem kábitja el, mint meg nem félemlíti vézskiáltása se.

Amint az egyház mindig törekedett fenntartani a békét az államok között, amint az állami rend benne talál biztos védelemre, úgy most is, amikor új tere nyílt béke-missiójának teljesítésére, mert a társadalmi téren indult meg a mozgalom, nem mulaszt el semmit, hogy helyreállítsa a békét a társadalomban is.

Napjainkban úgy az egyének, mint a tömegek, a nyomor, a megélhetési és kenyérkereseti nagy nehézségek, a megváltozott

közéleti viszonyok, de részben izgatás álmoképei által is kimozdítva helyeikből, nehezen találják meg a nehézkedési pontot, hol megállva úgy a maguk, mint a közjó javára hasznosan érvényesülhessenek. A csendes felszín alatt megindult a küzdelem minden téren, minden rétegen. Az elégedetlenség mindenfelé nő, mindenfelé új állapotok felé törnek a népek. Szemeinkkel látjuk, hogy nagy átalakulások küszöbén állunk, a régi rend bomlásnak indult és nem tudhatjuk, hogy mi fog utána következni.

Az osztályok eme harcában a gazdasági kérdések körüli vitában alapelvül állítja fel az egyház, hogy a szociális kérdés nem mérőben profán, nemcsak politikai, gazdasági és hatalmi kérdés, hanem nagy részben erkölcsi, tehát a vallással szorosan összefüggő kérdés. És mivel Krisztus Urunk az emberiném vallás-erkölcsi irányítását az ő egyházára bízta, azért elsősorban tartja magát nemcsak illetékesnek, hanem elsődrendű feladatának ismeri ennek a kérdésnek rendezésénél a többi jogosult és cselekvésre kötelezett tényezővel együtt közreműködni.

Ennek tudatában a társadalmi rend érdekében ismételtelen és erélyesen emelte fel szavát az egyház: „Ha van orvosság az emberi nem részére — mondotta XIII. Leo pápa — úgy az csak a keresztény hit, a keresztény élet gyakorlása lehet. A bomladozó társadalom, ha ujja akar születni, térjen vissza eredetéhez, Krisztushoz.”

De értsük meg jól, nem azt tanítja az egyház, hogy a társadalmi kérdést maga fogja megoldani, hogy más tényezők hozzájárulására nem szorul, hanem az állami hatalom, minden erre hivatott intézmény és ugyszólván minden tette képes ember tevékenységét feltételezve jelenti ki, hogy még a legtökéletesebbnek látszó intézkedés sem lesz célravezető, ha a vallás közreműködését mellőzni akarja.

Mert a fejedelmek, az állam, a törvényes tekintély felsőbbtségét nem biztosíthatja csupán az erő és fegyver, mely félelmet szül és gyáva meghunyászkodást, hanem az alattvalók hűsége, kötelelességtudása és törvénytisztelete biztosíthatja azt, amely az Isten rendelkezéseiben és ezáltal a lelkiismeretben birja alapját. A büntető törvény nem védheti meg a tulajdont, mint megvédelmezi azt az isteni, a természeti törvény, a vallás, a lelkiismeret, a becsület.

Vallás nélkül a munkás mindig áldozatává lehet a lelkiismeretlen munkaadónak, mert a legtökéletesebb törvényt is kijátszhatja, megkerülheti az önzés, a kapzsiság. Feltétlenül szükséges azért, hogy a gazdagok és munkaadók ne csak a törvénynek engedelmességedjenek, hanem a felebaráti szeretet parancsolatát is kövessék és ott, ahol törvény szerint követelni senkinek sincs joga, az emberi igazság fölött álljon Krisztus törvénye s amit a szegényeknek nem biztosít a jog, azt nyújtsa nekik a szeretet, amely azt parancsolja: hogy *amivel bővelkedel, abból adj alamizsnát.*

Viszont pedig a keresztény hit teszi béketűrővé, szorgalmassá a népet. Bármiképpen is gondoskodjék róla az állam, munkásságot, szorgalmat, jó erkölcsöket nem teremthet meg semmiféle emberi törvényhozás. Erényes, erkölcsös csak hívő ember lehet.

Azért az államok minden gondoskodásánál is fontosabb, hogy a terjedő, felforgató eszmék a keresztény hittől áthatott kedélyekben talajra ne találjanak, hanem a szívek tisztaságán, a keresztény elvek szilárdságán hajótörést szenvedjenek.

Tanusága ennek a mindennapi élet. Nem az a szegény, vagy munkás szövetezik a bontó elemekkel, aki vallásában keres vigasztalást, aki nehéz munkája közben a harangszóra leveszi kalapját és megpihelve elmondja az Urangyalát, hanem az, aki Istent,

Jézus katonái.

Ista és a Katolikus Kör 1914. május 10-iki ünnepélyén előadta: Dr. Krüger Aladár.

Tábort ütöttünk; örtüzek lobognak.
Kibontott zászlónk lengeti a szél.
Ki tudná még ma, mit hoz majd a holnap?
A zöld kalász nem lesz-e csupa vér?
Ma milljó csillag int még ránk mosolygva.
Ma még gúlában im a fegyverek.
Holnap — ki tudja? — tán már szerteszórja
Bősz átkát rémes harci fergeteg.

A hol ma állunk: hősök temetője.
Leventék sirja minden picit hant.
Vérrel szentelve valamennyi rögje —
Te eszondes tábor: hagyd nyugalmadat!
Nem érzed-e a mélységek morajját?
Nem borzongat a hűvös fuvalom,
Mely véres ezer évnek hozza jajját
Megtépett ezredéves szárnyakon?

Óh, nem hiába jártuk büszke ménen
Egykor hadaknak útját, magyarok.
Kilencszáz évek harcai hevében
Óh, nem hiába voltunk lovagok.

Minél magasbra emeljük a zászlót,
Annál bőszebben törnek ellene.
Hadak útjáról — testvérek — a tábort
Mi nem visszük pihenni sohase.

Örök csatának vagyunk mi a népe.
Vatha vezérnek nézd bősz táborát!
És Cserhalomnál Szent László fejére
Nézd, ismét kard von biborglóriát.
Sajómellékre, a mohácsi sikra,
Nándorfehérvár csonka várfokán,
Szigetvár, Drégely, — mindre rá van írva:
Hogy itt küzdöttek kereszt és pogány.

Thermopylaenél, Szalamisz tusáján
Szabadságért foly a hellászi vér.
Róma győzelmén, Karthágó bukásán
Világ bírása im a harci hér.
Tengerért küzd a britt hajókolosszus,
Dicsőségért ont vért a francia,
A mi csatáink riadója: Jézus!
Zászlónkon kereszt s védőnk: Mária.

Szabad lett Hellász, népek ura Róma,
S romjában él ma mindkettő csupán.
Mi küzdelmünkben hányszor hulltunk porba

Szörnyű csapások, vereség után!
Halottnak hittek, kősírba temettek,
És feltámadtunk! Mert a mi csatánk
Jézus nevének küzd ki győzelmet
És Jézussal arat feltámadást.

És ezzel tán a harcnak immár vége?
Pihenhetünk már a babérokon?
Reánk köszöntött volna tunya béke,
A tespedés, a halállal rokon?
Percet pihentünk — s ezrével lepett el
Már is a harcra mindig kész pogány,
És új páncélban, ősi gyűlölettel
Dúl újra István, Szent László honán.

Üszköt vet ismét szent egyházainkra,
Gellértet újra letaszítaná,
Lelket gyilkolna kicsi fiainkba
S aknát és minden szent ügyünk alá.
Toboroz köztünk hitvány renegátot,
Csábitja ranggal, kincessel szüntelen.
Testvér! Kibontva ismét harci zászlónk!
Ismét folyik a régi küzdelem!

Szunnyadtunk kissé — s majdnem átaludtunk
Örök álomba. Éppen ideje,

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashidő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

vallást, egyházat gunyol, nem az, aki keresztjével szegi a kevés kenyeret, melyet családjával megoszt és amikor elkölti, szánja azokat, akiknek az Isten ennyit sem adott, hanem az, aki elégedetlenséggel költi el kenyérét, káromolja Istent, mert többet nem adott, átkozza azokat, akiknek több jutott.

Amidőn azonban a hit és a vallás vizsgálására utaljuk a szegény és megszorult embert, azzal még nem tettünk eleget, hanem a szegény emberrel szemben mi reánk is háramlik az a nagy kötelezettség, hogy mi is tőlünk telhetően segítsünk sorsán. Mert amint a vallás megparancsolja a szegénynek, hogy türelemmel és megadással viselje az ő nehéz igáját, éppenoly szigorúsággal hagyja meg a gazdagnak is, hogy a szegény iránt legyen könyörületes. Mert bizony hiába beszélünk üres vagy tétlen kézzel a szegény embernek, kinek szíve aggodalommal, gonddal, keserőséggel van tele.

Azért kövessük ebben is az Úr Jézus Krisztus példáját. Krisztus urunk is elsőben eltávolította a szenvedéseket, gyógyított, segített, azután prédikált.

Kövessük Szent László példáját is, akiről a krónikás feljegyezte: „*hogy bőkezű volt az ajándékozásban és kitűnő az irgalomban.*”

Tudjuk, hogy a nagy és nehéz feladat kivitele nemcsak rajtunk mulik, de ami rész abból reánk esik, azt teljesítetlenül soha se hagyjuk. Mert sikert csak úgy arathatunk, ha minden erőnket összeszedve, megfeszítve, mindegyikünk a maga hatáskörében, de mégis együttműködünk a jó ügyért.

A bajok orvoslásának legfontosabb eszközei pedig a népek erkölcsi és anyagi megerősítése, hogy ellenálló képessége legyen. Ennélfogva szoros feladataink közé tartozik mindazon intézmények létesítése és támogatása, amelyek ezt a kettős célt szolgálják.

Nem szükséges, hogy egyszerre nagy és

*Hogy ébredjünk, hogy lássuk újra jutunk,
Melyen hív, int a győzelem jele.*

*A mi eszményünk nem múló szivárvány.
A mi küzdelmünk célja szent, dicső.
Jézusnak útját keresztjével járván,
Örök jutalmul lelkesítsen — Ő.*

*Ő, a ki mindig élő csupa jóság,
Merő szelidség, tiszta szeretet,
A ki, midőn gyávák keresztre vonták,
Gyilkosaiért imát rebegett,
A ki ott látta a gyermek szemébe
Te gögös ember, ideálotat,
De korbácsot vett áldó, szent kezébe,
Hogy megfenyítse a kufárokat!*

*Ő, a ki áldva nézi új csatánkat,
Mégvédi most is ezt a nemzetet,
Adván erős szívet a katonáknak
S bástyát építő nagy vezéreket,
Kiknek példáján egyre nő a tábor,
Uj erőt nyer a harcolók sora,
Mert a mi pálmánk nincsen e világból,
Jézus nevével nem félünk soha!*

*Tábort ütöttünk; őrtüzek lobognak.
Kibontott zászlónk lengeti a szél,
S kik bátor szívvél harcra sorakoznak,
Mindben Szent László büszke lelke él.
Magyar s keresztény mind. A szíve bátor.
Halálig elszánt, hű, hős katona,
Mert a mi pálmánk nincsen e világból!
Jézus nevével nem félünk soha!*

uj dolgokra törekedjünk. Van sok intézményünk, amelyeknek fölkarolásával a jón munkálkodhatunk, ezekkel törekedjék mindenki, hogy életét embertársaira nézve hasznossá tegye.

De ne is kiesinyeljünk semmit, ami felebarátunk javára szolgálhat. Sok dolog csekélységnek látszik és mégis olyan, mint a pár csepp olaj, amelynek hiányában a leg-erősebb gépezet is előbb utóbb megtagadja a szolgálatot.

De mindenben a legfontosabb az, hogy cselekedeteinket hassa át a keresztény hit tántoríthatatlan erőssége és hogy keresztény életünknek ragyogó példája világítson azok előtt, akiken segíteni és akiket vezetni akarunk. „*Az idő cselekvést kíván — mondja egyházunk feje X. Pius pápa az ő székfoglaló szózatában — de cselekvéseink feleljenek meg az Isten és az egyház által előírt törvényeknek. Nyilvánuljanak a hit szabad és nyílt megvallásában, minden irányu jócselekedet gyakorlásában. Krisztus ilyen harcosainak ragyogó példája sokkal többet fog használni a lelkek megindítására, mint a legszebb szavak és a legnagyobb fejtegetések.*”

Vérünkbe kell átmennie annak a tudatnak, hogy az egyház tanításának és parancsainak megtartása, kegyelemszereinek használása, az egyház intézményeinek támogatása nélkül, hiú bizakodás, magunk és mások ámitása lenne, keresztény katolikus mozgalmat indítani, vagy attól valamelyes eredményt várni, mert örökre igazak maradnak korunk egyik nagy gondolkodójának (Carlyl) szavai: „*Minden igazán nagy dolog, minden nagy alkotás, csak hívőnek munkája volt, mert csak ez épít, ez fejleszt. Ellenben a hitetlenség munkája minden látszólagos haladás, minden szemfényvesztő káprázat dacára is végső elemzésben rombolás.*”

Azért ne csüggedjünk és meg ne fogyatkozzék a mi bizalmunk! Mert mi tudjuk, hogy Szent István országalapító és apostol volt, ki a magyar államot a kereszténység behozatalával alapította meg. Mi tudjuk, hogy Szent László a legvittebb magyar király volt és semmiben sem vittebb, mint hitének megvédelmezésében. Mi tudjuk, hogy Szent László nagy király és nagy ember volt és nagygyá tette őt életszentsége. Erős is a mi hitünk, hogy Magyarország keresztény ország volt és keresztény ország lesz, amelyet fiainak keresztény erénye tarthat fenn és menthet meg.

Legyünk rajta, hogy hitünk terjedjen és megerősödjék minden magyar szíven, hogy külső alakot öltson, hogy késő utódok legdrágább kincse és ennek a sok próbára tett országnak a jövőben is fenntartója legyen. Amen.

Béketárgyalás az epiirusziakkal.

Athén, május 11.

Az epiroták kiküldöttei és az ellenőrzőbizottság tagjai tegnap délután újabb tanácskozásra gyűltek össze Korfuban. A tanácskozáson történekről nem nyilatkoznak.

Athén, május 11.

Az epiroták delegátusai és a nemzeti ellenőrző bizottság tagjai tegnap Korfuban harmadik tanácskozásukat tartották.

Halász Elemér diszpolgár.

Magyarcséke elismerése volt főszolgabírójának.

A magyarcsékei járás székhelyének, Magyarcsékeének még eddig egyáltalán nem volt diszpolgára. Magyarcséke lakossága nem törődött az országos politikával, nem választott ki vezérpolitikusokat, hogy diszpolgársággal tüntesse ki őket. A községgel szemben pedig senki sem szerzett oly érdemeket, hogy e kitüntetésre méltóvá lett volna. Annál nagyobb és igazibb tehát az a kitüntetés, amiben szombaton részesítették a magyarcsékeiek volt főszolgabírójukat Halász Elemér dr jelenleg margitai főszolgabíró.

Halász Elemér tudvalevőleg hosszú időn keresztül volt a magyarcsékei járás főszolgabírója. Halász Elemér megválasztása előtt hihetetlenül siralmas állapotok uralkodtak ebben a járásban. Minden téren az elmaradottság és rendezetlenség virágzott. Mikor azonban Halász Elemér vette a kezébe a közigazgatás vezetését, egyszerre megváltozott minden.

Halász Elemér bámulatos odaadással dolgozott a járás érdekében. Teljes biztonnával állapíthatjuk meg, hogy a magyarcsékei járásban ő volt a kultura megalapozója. Kulturális tevékenysége mellett rendkívül sokat tett a közigazgatási viszonyok fellendítése érdekében is. Ezenkívül igen sokat tett más téren is.

Mind Ezeket az elévülhetetlen érdemeket a járás székhelye úgy akarta méltányolni és elismerni, hogy Halász Elemér Magyarcséke örökös diszpolgárává választotta. A megválasztásról szóló diszpolgári oklevelet szombaton adták át a kitüntetett főszolgabírónak. A diszpolgárlevelet küldöttség vitte Margitára, a melynek tagjai voltak Ertsey Zsigmond elnöke alatt Klósz Antal, Gyenge Károly, Popa Antal, Filip János, dr Borha Jenő, Rácz Ferenc, Ritter Herman.

A küldöttség a szombat délutáni vonattal érkezett Margitára, ahol a pályaudvarról diszhintókon robogtak be a Halász Elemér lakására. A küldöttség szónoka Ertsey Zsigmond főszolgabíró volt, aki elsősorban a magyarcsékei járás közigazgatási tisztikárának pompás emléktárgyát, egy arany tintatartót nyújtotta át szép beszéd kíséretében. Majd Klósz Antal magyarcsékei főjegyző adta át a diszpolgári oklevelet.

A beszédekre Halász Elemér válaszolt. Meghatva, könnyes szemekkel köszönte meg a kitüntetést, amelyet még eddig egyetlen főszolgabíró sem kapott járásától.

A kitüntetett főszolgabíró és a küldöttség tiszteletére este bankett volt Margitán.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12 50 és 16 50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

A hódoló város.

A Kath. Kör házavatása. Nagyvárad Szt. László ünnepe. Távirati üdvözlések. Ebéd a püspöknél.

Ezen a napon, Szent László ünnepén kiderült valami. Az, hogy mienk ez a város. Ha a hétköznapi arca, hangulata, civakodása mást is mutat, ünnepnapon velünk dobog a szíve.

Ünnepe a mi ünnepünk, zászlaja a mi lobogónk, mienk minden nagyszerű és nemes gerjedelme. Csak az indulatai hőmpolyognak ide-oda, csapdossák Szent László szobrát és templomát, de mikor konfessziót kell tenni, akkor bátran, büszkén tűzik kalapjuk mellé a paloták a nemzetiszínű lobogót.

Szent László ünnepén Nagyvárad lobogó diszben uszott. Nem parancsolták ezt hatóságok, nem alkalmazott senki sem kényszer, nem jelentek meg éles felhívások.

Egy érzés fogta át a lelkeket: a hatás impozáns volt! A magán és középületek ezrei nyíltan demonstráltak, hogy él a kegyelet Szent László dicső emléke iránt.

A mélyenlátó emberek féltették Nagyvárad hazafiasságát. Rossz hire van e tekintetben a bihari metropolisnak. Az a morál, ami az utcán, kávéházakban, különböző gyűléseken fülünkbe ordít, az hazafiatlan, opportunus, annak a pénz az istene, panama a virágja. Mennyire megvethetik az emberek ezt a morált! Minden trikolor gyászlobogója volt a hazafiatlanságnak, minden ház ormán a magyar himnusz énekelte a lobogó a széllel és a ki végigvillanyosozott a Rákóczi-úton, annak megtelt a szeme örömkönnel, megtelt a szíve végtelen örömmel, hogy még sem olyan romlott ez a város, még sem bukkott egészen el és vannak napjai, amikor büszkén talpraáll! . . .

Nagyon sokat jelent ez nekünk keresztényeknek.

Először is köszönetet látunk benne a polgárság részéről, hogy annyi megcsufolás után is megőrizzük Szent László emlékét, Azután biztatást a jövőre nézve. A vallás és hazafiasság várakba szorult, — mondja az utca. Hát hol az a vár? . . . Nézzenek szét Nagyvárad fölött! Egy lelkes szóba került és ez a megvádolt város hitet tett!

Hitet tett a vallás, hazafiság, kegyelet és a tiszta nemzeti érzés mellett.

Nem huzódott itt várakba sem a vallás, sem a hazafiság. És eljöttek a vidék képviselői is: a közeli falvak hivei templomi zászlóik alatt, papjaik vezetésével. Szent László éreszobra büszkén nézhetett körül a reggeli pirkadásban. Feléje bókolnak a lobogók, köréje sétált a harangzugás, a diszmagyarok ékkövére reája pattant minden fény és békén nézte, hogy vaseszímái alatt miként hullámoz a piaci élet . . . Nagyon szerethet bennünket ez az éreszobor! . . .

A székesegyházban.

A b. e. Schlauch bibornok püspökségének idejére emlékeztető fényes ünnepsége volt vasárnap Nagyváradnak és a város katolikus társadalmának. Nagy pompával és diszszel ilte meg az egyház és a város társadalmát a kettős ünnepet:

Szent László királynak, Nagyvárad dicső alapítójának emléket — és

a nagyváradai Katolikus Kör diszes új otthonának felavatását.

A középületekre: városháza tornyára, a megyeházára, kir. tábla, kir. törvényszék, kir. ügyészség, postaigazgatóság, vasut állomás, továbbá a püspöki lak, a kanonoki lakások, plebániák, a katolikus iskolák és intézetek épületeire, továbbá igen sok magán házra kitértek a nemzeti lobogót.

Az ünnepélyes szentmise.

Dacára, hogy a reggeli órákban espergett az eső, már korán ezrével zarándokolt ki a közönség a székesegyházhoz.

Reggel 8 óraker harsogó zeneszóval vonult ki a nagytemplomhoz a katonaság: a József-ezred diszszázada, Reisinger százados vezetése alatt és a 101. gyalogezred zenekara.

Valóságos kocsiaradat indult meg később ragyogó diszmagyarban, csillogó katonai díszbe öltözött világi és katonai előkelőségekkel.

A főgimnázium ifjúsága a tanári karral, az elemi iskolák növendékei tanítóikkal, az összes zárdaiskolák növendékei, mindannyian diszlobogókkal, a Katolikus Kör tagjai, a Katolikus Népszövetség és a keresztényszocialista munkások tömegesen jelentek meg.

Körmenet vonult ki a székesegyházhoz mindhárom nagyváradai plebánia-templomból; továbbá körmenettel jöttek a búcsusok Váradszőlősről, Köröstarjából, Váradszentmártonból, Fugyivásárhelyről, Ujpalotáról stb.

A katonazene és a diszszázad a székesegyházzal szemben foglalt állást, míg az iskolák növendékei a tágas udvar szélén körül állottak sorfalat. Ennek az ügyes elrendezésnek köszönhető, hogy az udvar közepe teljesen szabad maradt s a körmenet minden tolongás nélkül, szépen kibontakozhatott.

Az udvaron a rendet Gerő Ármin főkapitány személyes felügyelete mellett Réz Bertalan tb. kapitány és Vadász József ker. felügyelő, a templomban pedig Egely Alajos és Horváth Géza tb. kapitányok, a díszbe öltözött rendőrökkel tartották fenn.

Ezenkívül a templomban végig a pad sorok mellett díszbe öltözött önkéntes tűzoltók állottak és örködték, hogy tolongás ne zavarja az istentisztelet magasztosságát.

Pont 9 óraker harangzugás jelezte a püspök érkezését, akit a káptalan tagjai és az alsóbb papság teljes díszben fogadott a templom bejáratánál s a choruson felhangzott az üdvözlés: Ecee Sacerdos magnus . . .

A templom zsufolásig megtelt. A főpapi diszruhák mellett, a szebbnél-szebb diszmagyar öltönyök szinpomjája és katonai notabilitások ragyogó egyenruhája megkapó képet nyújtott a gyertyák és villamos lámpák özőnében.

Az első padosorokban dr. Miskolezy Ferenc és Hlatky Endre főispánok, Henriquez és Csanády altábornagyok, Paczák és Barbini vezérőrnagyok, Gajzágó Béla táblaelnök, Stanislavszky Adolf főügyész, báró Gerliczy Félix, Bary József törvényszéki elnök, Siket Traján postaigazgató, Németh István kir. pénzügyigazgató, Fráter Barna alispán, dr. Hoványi Géza orsz. képviselő, dr. Kiss Géza jogakadémiai dékán, Singlár Gyula vasuti forgalmi főnök, Baróthy Pál kir. ügyész, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Vass

Bertalan tanker. főigazgató, Gellért László kir. tan. jószágkormányzó, dr. Hoványi Gyula, dr. Molnár Imre jogtanárok, Szmekta L. Odón premont. r. igazgató, Gedeon Alajos realisk. igazgató, — továbbá a törzs- és főtiszték, táblabírák, törvényszéki bírák, a Kath. Kör választmányi tagjai, stb., igen sokan diszmagyarban.

A szentmise és szentbeszéd.

Az ünnepélyes szentmisét dr. Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök tartotta, a káptalan tagjainak és az alsóbb papságnak segédletével.

Az Evangéliumkor a megyéspüspök a szószékre ment s szentbeszédet tartott, melyet lapunk vezető helyén egész terjedelmében közlünk.

A szép egyházi szónoklat mély hatást tett a közel négyezernyi közönségre.

A szent mise alatt igen sokan járultak a szent áldozáshoz.

A körmenet a hermával.

A szentmise után impozáns körmenet jött ki a templomból, harangok zugása mellett.

Elöl a katonazenekar és a diszszázad, majd a templomi lobogókat vivő diszhajduk lépdeltek.

Utánuk a papság, ragyogó ornátusban, a káptalan tagjai, vállaikon a cappa maiorral.

A b. e. Schlauch Lőrinc bibornok által a győri székesegyházban levő mintára készítettet s Szent Lászlót ábrázoló aranyozott ezüst hermában levő ereklyét növendék papok vitték vállaikon.

Az ereklyét gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök, dr. Radu Demeter gör. kath. püspök, továbbá Hlatky Endre főispán és a többi notabilitások és a nagy közönség kísérték.

Délelőtt 11 óra után ért véget a templomban az istentisztelet, amely után a katonaság zeneszóval bevonult a laktanyába.

A Katolikus Körben.

A székesegyházban tartott ünnepélyes istentisztelet után a vendégek és az előkelőségek, valamint a Kath. Kör tagjai a Kör új, diszes otthonában gyülekeztek, hogy résztvegyenek az új otthon ünnepélyes felavatásán.

Dacára, hogy ez időszereint nagyobb diszterem alig van Váradon, mint a Katolikus Kör pompás diszterme, csakhamar az összes székeket eloglalta a közönség, sőt a szabadon hagyott területeket és a tágas karzatot is megtöltötte az ünneplő közönség. Főpapi talárok, ragyogó diszmagyar ruhák, csillogó tábornoki és törzstiszti uniformisok elvegyültek a fekete szalonruhák és a hölgyek pazar toalettjei közt. Olyan gyönyörű, előkelő közönség gyűlt össze, aminőt Nagyváradon csak ilyen országos jelentőségű alkalommal lehet együtt látni. Ez az illusztris társaság pompás keretet kapott a Katolikus Kör gyönyörű disztermében.

Az első széksorban dr. gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, továbbá dr. Radu Demeter gör. kath. püspök, Henriquez János altábornagy és neje, Hlatky Endre főispán, báró Gerliczy Félix, Fetser Antal. Lányi József felsz. püspökök, Stanislavszky Adolf kir. főügyész, dr. Hoványi Géza orsz. képviselő foglaltak helyet.

A többi jelen voltak közül közöljük a következőket:

Barbini Sándor, Bary József, Baróthy Pál, Beleznay Antal, Balogh Kálmán, Brém Lőrinc, Beóthy Kálmán, Balázsovics Rezső, Bobovszky János, Böszörményi Géza, Beke Boldizsár, Bátky Zoltán, Bodó László, Bochkor Mihály dr. Butyka Lajos, Bodnár János, Báthory Ferenc, Buzássy József, Barza József, Bencsik Sándor, Balogh Barna őrnagy, Cséry Alajos, Czillér Imre, Csanády Frigyes altábornagy, Czígelt József, Dus László, Domokos Andor, Draveczky Zsigmond, Des Echerolles Kru-

pér Gilbert, Egely Alajos, Ember Géza, Fráter Barna, Ferdényi Kálmán dr, Fekete László, dr Fráter Imre, Frankó Endre, Fényes százados, dr Frankó József, Gabriely Lajos, Gróh Ferenc, Grócz Béla, Gedeon Alajos, Gellért László, Gillreiner Adolf, Gödör László (Mezőtelegd), Géczy Géza, Gyöngyössi István, Gajzágó Géza, dr Hoványi Gyula, Horváth István, Halász Gyula, Hencz Aurél, Heilinger József, Harmathy Károly, Halmos András, Hankovits Ferenc, Istvánffy István, dr Igaz Odón, Imrik S. Zoltán, dr Imrik Gusztáv, Imrik Peter, Imecs Illés, Jelinek Géza, Janesó alezredes, Jancsovich Jenő, Janesó Lajos, Jellencz József, Justh Károly, Kőszeghy József, Középpessy Kálmán, Kaczvinszky Andor, dr Kiss Géza, Komlóssy József, Koczó százados, dr Krüger Aladár, dr Krüger Jenő, dr Kovács S. János, Keszthei Zoltán, Karakas Károly, Karger Sándor, Kristóff Gyula, Kovács László, Kovács Endre, Kiss Bertalan, Keresztessy Kornél, dr Kaczián Kálmán, Knecht János, Korn Lajos, Kiss István, Kozáry Gyula, Kolozsváry Sándor, Kreznerics György, Loposny Gyula, Lakatos Sándor, Lengyel Sándor, dr Lestyán Endre, Láng József, Markovits Antal, dr Medvigy Gábor, dr Mayer László, dr Mazurek Gyula, dr Molnár Imre, Miller alezredes, Mocsary Odón, Mayr Sándor, Mihályházi Kálmán, Miskovszky Jenő, Merza Jenő, Csécsi Nagy Imre huszár alezredes, Niedermann Antal, Németh István, dr Némethy Ferenc, dr Némethy Gyula, Niesner Aladár, Obrinesák István alezredes, Olasz Elemér, Ottömössi Sándor, Orley Sándor, Örömy Gyula, Paczák Kálmán vezérőrnagy, Pallay Lajos, Peller Ferenc, Peiser Károly, Petry János, Papp Imre, Papházy őrnagy, Piacsek Sándor, Papolezy Ferenc, Paksy Gusztáv, dr Popity János, Patzkó Antal, Pallay Béla, dr Pataky Arnold, Rádl Odón, Ránffy Zsigmond ezredes, Róza Ambrus, Réz Mihály, Reviczky őrnagy, Rédey Kornél, Raecsek József, Redényi József, dr Roskopf Béla, Szőlőssy Gyula, Siket Traján, Stark Gyula, Stán Illés, Seres Barna, Szücs százados, Szentkirályi Zoltán, Sürger Bertalan, Száhlender Károly, Somogyi Géza, Szkultéty István, Szmekta L. Odón, dr Sigmund Andor, Sztarill Ferenc, Sztachó Szavér, Sztachó Károly, dr Szolnok Jenő, Szilágyi Dózsa, Szentlélek Kálmán, Számborovszky Rezső, Szabenyi Gyula, Singlary Gyula, Schuch Károly, Schweiger Ede, Timon J., Tóth Imre, Tóth Gyula, Tuka János, Tóth Béla, dr Vueskies Gyula, Vass Bertalan, Wallner Odón, Varró Domokos, Vitkó Vilmos, Vajay Zoltán, dr Várszeghy Sajos, Váray Zoltán, Vasady Lajos, Vadász Zoltán, Weiterschütz János, Verner Kálmán, dr Verzár István, Zelenka János stb.

Bodnár Józsefné, özv. Blaschik Józsefné, özv. Beksy Edéné, Benesik Sándorné, Beöthy Irén, Butyka Lajosné, Belezny Antalné, Barza Józsefné, Bobovszky Jánosné, Böszörményi Gézané, Bodó Lászlóné és leánya, Bárczy Rózsika, Berka Aranka (Belényes), Czeglédy Vilma, Cseprega Miklósné és leánya, Csécsy Nagy Imréné, Dus Lászlóné, Domokos Andorné, Földváry Mihályné, Farkas Istvánné, Frankó Endréné, dr Frankó Józsefné, Gellért Lászlóné, Gellért Bözsike, Gáspár Istvánné, Gál Irma, Gödör Lászlóné, özv. Grunwald Henriké, Hlatky Endréné és leánya, Henriquez Jánosné, Hermann Lajosné, dr Hoványi Gyuláné, Horváth Istvánné, Harmathy Károlyné, dr Imrik Gusztávné, dr Istvánffy Istvánné, Imrik Péterné, Janesó Lajosné, Jelinek Gézané, Koch Károlyné, Kiss Bertalanné, dr Kiss Döméné, Kosztolányi Ferencné, Kelemen Kálmánné és leánya, dr Krüger Aladárné, Krüger Jenny (Belényes), Kondor Károlyné, Kram Antalné, Krausz Samuné, Középpessy Kálmánné, Kinczel Jánosné, Kőszeghy Józsefné, gr. Lubiaszky Jánosné, Lakatos Sándorné, Lakatos Józsefné, özv. Nagy Lajosné, özv. Novák Györgyné, dr Némethy Ferencné, Nagy Odónné, Németh Istvánné

és leánya, dr Molnár Imréné és leánya, dr Medvigy Gáborné, Matin Kristina, Munkácsy Mártonné, dr Mayer Lászlóné, Markovits Antalné, özv. Öváry Sándorné és leánya, Ottömössi Sándorné, Örömy Gyuláné, Obrinesák Istvánné, Olasz Ákosné, Paksy Gusztávné, Pirovics Józsefné, Piacsek Sándorné, Papolezy Ferencné, Paczák Kálmánné, Paczkó Antalné, dr Popity Jánosné, Roskovics Béláné, Reek Gézané és leánya, Resch Mihályné, özv. Reiter Lajosné, özv. Reky Edéné, Réz Mihályné és leánya, Sürger Bertalanné, Száhlender Károlyné, Szeghy Jolán, Szeiler Józsefné, Sugár Bertalanné, Székely Gézané, özv. Sal Ferencné, Skultéty Istvánné és nővére, Szentlélek Kálmánné, Szolnok Jenőné, Sztarill Ferencné, Singlary Gyuláné, Somogyi Gézané, Siket Trajáné, Siket Ilus, Stark Róza, Tarr Zsigmondné, Tyll Jánosné, Tuka Jánosné és leánya, Winkler Jozefa, Végh Józsefné, özv. Windisch Mártonné, Varró Domokosné, özv. Vidovich Bonovenuráné, Verner Kálmánné, Zachariás Jenőné.

Résztvettek még az ünnepélyen az országból idesereglett vendégek és küldöttek: Bedy Vince és dr Balics Lajos (Győr), Blaskovich Ferenc, dr Matolay Zoltán, dr Schweiger Béla (Temesvár), Kreznerich Ferenc, dr Géray Béla, dr Zalay János, Sümei József, Drágos Károly, Vargha János, Kovács Elemér, dr Tóth Emil (Debrecen), Benkő Ferenc, Jordán Károly kanonokok, Léber Antal, dr Lengyel Lajos, dr Haraszthy Béla, Wallon Lajos, Bodnár Gáspár, dr Fábian Lajos (Szatmár), Jászay Géza, dr Dobay Gyula, dr Lippay György (Szeged), Baránszky Gyula, dr Sebők Imre, Lutter Nándor (Budapest), Früchtl Ede Alkotmány munkatársa (Budapest); — Békés és Bihar-megyéből képviselve voltak a következő kath. körök: a bárándi, endrődi, bihari, tenkei, biharkeresztési, gyulai és a várad-velencei.

A lélekemelő ünnepélyt a férfiak nyitotta meg a Hymnusszal, melyet a honvédeknek kíséretével adott elő. A pompás előadás, a terem kitűnő akusztikája folytán megkapóan érvényesült s Nagyváradon még aligha hallottuk Kölesey Hymnusát ilyen kitűnő előadásban. A közönség a darabot állva hallgatta végig.

A megnyitó beszéd.

Dr Karácsonyi János kanonok a Kath. Kör egyházi elnöke nagy tetszés mellett a következő megnyitó beszédet mondotta:

*Nagyméltóságú Püspök Ur!
Igen tisztelt Vendégeink!
Tekintetes Közgyűlés!*

Mindjárt 1895-ben, amint a nagyvárad Kath. Kör megnyitott, kitűnt, annak helyisége, különösen pedig nagyterme, kicsiny.

Nagyvárad akkor 15,000-re, most pedig már 20,000-re menő katolikus társadalma, rögtön akkor megértette, hogy napjainkban, midőn a művészet és színház lesüllyedt, midőn vad és beestelen indulatok felébresztése irásban és képen szabad, midőn titokban bujkáló, vagy a piacon nagyon is kiabáló egyesületek minden nemes, igaz és jó lerombolásán dolgoznak, szükség van olyan helyre, ahol üdülni lehet veszedelem nélkül, tanulni lehet romlás nélkül, felsőbb igazságok szempontjából lehet megítélni, mit kell elfogadni az élénk tóduló újdonságok közül, mit nem.

Azért, ha a Kath. Kör valami művészi előadást, vagy valami okosan és nemesen felvilágosító felolvasást rendezett, mindjárt annyian jelentkeztek, hogy az előadást nem lehetett a Kath. Körben megtartani, hanem vándorolni kellett hol ide, hol oda, olyan nagyobb nyilvános terembe, ahol a Kath. Kör tagjai és vendégei elfértek.

A régóta érzett hiányon a Kath. Kör választmánya úgy akart segíteni, hogy 1904-ben új helyiség építését kérte a megyéspüspök urtól, felajánlván ezért a megfelelő házbér fizetését. Szmrecsányi Pál püs-

pök ur nem is vonakodott az új helyiség elkészítésétől és azért megindult a tárgyalás. A Kath. Kör benyújtotta nyilatkozatát arra nézve, hogy és mily nagyságu teremre volna szüksége, egy bizottság pedig felkérte Nagyvárad kath. építőmestereit tervezetek készítésére. Egész kis kiállítás mutathatnék be az így benyújtott tervezetekből, mert pl. csak megboldogult ifj. Rimanóczy Kálmán elkészített vagy négyet. Mig ezeket megvizsgálták, mig közülök az egyházmegyei főpénztár erejéhez illőt kiválasztották, sok időbe került. 1907 elején végre kész volt a célszerűnek talált tervezet. Mintegy 80,000 koronába került volna, de nem lett volna külön nagyterme, hanem csak olyan, hogy szükség esetén ki lehetett volna bővíteni.

Ekkor azonban Szmrecsányi Pál püspök már súlyos beteg volt, távol Nagyváradtól kereste egészségét és e helyett ő reá talált távol idegenben is a kegyetlen halál. Azután jött a hosszú, hosszú, harmadfélévig tartó székiüresedés s hallgatnunk, várnunk kellett.

Alig foglalta el gróf Széchényi Miklós várad püspöki székét, Kath. Körünk mindjárt megtette a szükséges lépéseket, hogy az annyira óhajtott új helyiség létesítésére őt felkérje. Ónagyméltósága kezébe is vette az ügyet, de ő, aki eddig is sok és nagyszabású építkezéseket vitt keresztül, nem találta célszerűnek az 1907-iki tervet. Nevezetesen helytelennek vélte, hogy az új helyiség egészen hátra, a régi kertbe épüljön, és az utcaól csak az udvaron keresztül legyen megközelíthető. Ennélfogva új terv készítését rendelte el.

Igy aztán új terv készült el, az előbbinél sokkal nagyobb méretű, sokkal célszerűbb, de egyszersmind sokkal drágább.

Csak hogy körülbelül akkorra elkészült az egyházmegyei főpénztár számadása is és ez legalább engemet nagyon lesújtotta, mert e számadás szerint a hosszú székiüresedés idején jóformán teljesen elfogyott a tartalékból az a pénz, amely a Kath. Kör új helyiségére lett volna fordítandó. Tehát nem hogy az új célszerűbb, de még a régi olcsóbb terv valószínűsítése is lehetetlennek látszott.

De ahol legnagyobb a veszély
Legközelebb az isteni segély.

Nagyméltóságú és főtisztelendő dr Belopotoczky Kálmán alig egy évi tartózkodása alatt meggyőződve arról, mennyire szükséges itt Nagyváradon a lelkeket pusztító vallástalanság megakadályozására a Kath. Kör új helyisége és 1912 karácsony ünnepére meghozta Üdvöztetőjének azt az áldozatot, hogy minden addig összegyűjtött pénzét oda adta e nemes célra.

Lázás tevékenységgel indult meg erre az építés.

Új, még célszerűbb terv készült, majd annak átalakítása s végre az utolsó, amely azután minden kívánalomnak megfelelt kivitelle került. Mindahárom új tervet Sztarill Ferenc építőmester készítette és az ő ügyes beosztását, a kivitelenben az épület erősségét és kellő biztosságát, a jó világitását és szellőztetését el kell ismernünk. Nem is csoda különben, hogy az egész nagy feladatot jól megoldotta, mert hiszen annyit fáradt, annyit gondolkodott, a lehető legjobb megoldáson, hogy 6 tervezetet dolgozott ki.

Az építésközben azonban sok-sok akadály jött közbe. Az építés a tervezeten történt változások miatt csak későn kezdődött. Azután jött a roppant esős nyár.

A falak átáztak, nem száradtak, új meg új kiadások merültek fel, úgy hogy maga az építkezés az előirányzott 185000 K helyett a nemes alapítónak 225000 K-jába téhát 40000 K-val többbe került. Mindemellett az épület nem lett kész, mint azt óhajtották, karácsonyra, úgy hogy a Kath. Kör tagjai is csak farsang utolsó vasárnapján, február 22 én vehették használatba, az ünnepies házfel-

avatást pedig május 10-ikére kellett használni.

Amde most már áll végre a pompás, a butorozással együtt több, mint negyedmillióba került palota és most már csak Nagyvárad és az ország katolikusain áll, hogy e palota, amelynek nagyterme szépségre, nagyságra felülmúlja a hazánk összes kath. köreinek nagytermét, amely belső helyiségeiben minden kényelmet, megad tagjainak elérje azt a nagy célt amelyre az alapító, ily nagy áldozatot hozott. Legyen ez a keresztény felebaráti szeretet tüzhelye, a magyar nemzeti haladás és a keresztény művelődés terjesztője. — Ezzel az ünnepies házfelavató közgyűlést megnyitom.

Az új diszterem elnevezése: „Szent László-terem“-nek.

Mikor idáig ért dr. Karácsonyi János a beszédben, egy pernyi szünetet tartott.

Jelentős pillanat következett: a Katholikus Kör új disztermének elnevezése.

Az a tény, hogy dr. Belopotoczky Kálmán fejedelmi bőkezűségéből a Kath. Kör nemcsak új palotát, hanem ebben egy óriási méretű disztermet is kapott, a melyben a nagyváradai keresztény restauráció kulturális munkája a maga imponáló erejével fog kibontakozni: történelmi esemény Nagyvárad életében. Belopotoczky püspök ezzel az alkotásával beírta nevét e város legnagyobb jótevői közé, arra a lapra, melynek élén az alapító Szent László király neve is ragyog. Méltó volt ugy Belopotoczky Kálmán gyönyörű alkotásához, mint e terem felséges hivatáshoz, h gy nevét e város és egyházmegye védőszentjéből, megalapítójától: Szent László királytól kölcsönözze.

A legnagyobb magyar történelmi névvel kellett ezt a nagyszerű alkotást kapcsolatba hozni, a legnagyobbak azok közül, a melyek Nagyváraddal különleges kapcsolatban állanak. Ilyen legnagyobb név pedig kétségtelenül Szent László király neve; s aktualitásában is kimagaslott ez az elnevezés éppen vasárnap, mikor régi fényébe visszaállítva először ünnepelte Nagyvárad városa alapítója emlékeztetét.

Az elnevezésre vonatkozó indítványt Karácsonyi János a következő szavakkal tette meg:

Mindjárt e közgyűlés kezdetén, hogy most jelzett hivatása magának a nagyteremnek nevében is kifejezésre jusson, a Kath. Kör választmányja nevében indítványt terjeszték a tekintetes ünnepies közgyűlés elé.

A régi magyarok, mikor igazságot kerestek, nagyon szerették felkeresni Nagyváradon Szent László sírját. Ezt a régi szokást akarja feleleveníteni Nagyvárad püspöke, gróf Széchényi Miklós, midőn az apostoli szék engedelmével Szent László napját a nagyváradai egyházmegyében a mai napra, Husvét után IV. vasárnapra helyezte át.

E dicső ünnep elsejét tegyük emlékeztetéssel azzal, hogy e nagytermet Szent László nevével ékesítsük fel.

A mint Szent László volt a bálványok megtörője, az üldözöttek védője, az igazságot keresők menedéke, legyen e terem is a keresztény igazságok védelmére, kifejezésére, terjesztésére hivatott férfiak és nők gyűléshelye, s hogy olyan lelkesedéssel, önfeláldozással kell védelmeznünk és terjesztenünk a keresztény igazságokat, mint Szent László, arra figyelmeztessen bennünket már a belépéskor a felirat, hogy e terem: „Szent László terem.“

Elfogadja-e indítványomat e tekintetben a közgyűlés? (Felkiáltások: Elfogadjuk!)

Tehát kimondom, e gyűlés egyhangú és adja Isten századokra szóló határozatát, hogy e terem ezentúl a nagyváradai Kath. Kör Szent László-termének neveztesse.

Zajos tetszés és taps kísérte a szép megnyitót s a terem elnevezésére tett indítványt élénk éljenzéssel fogadták el.

A program következő pontjával remekelt a honvédszenekar. Scharf Károly karmester vezetése alatt teljes precizitással adta elő Beethoven „Házavatásra“ című híres zenei költeményét, amelyet az előkelő közönség igaz lelki élvezettel hallgatott s mikor az utolsó akkordok is elhangzottak, frenetikus taps tört ki, amellyel elismerését fejezte ki az előkelő hallgatóság a honvédszenekar kitünő előadásáért.

Belopotoczky Kálmán arcképének leleplezése.

Mint már említettük, a Kör hálája jeléül, az Otthon fejedelmi bőkezűségű létesítője iránt, megfestette dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., nagyprépost arcképét, melyet dr. Molnár Imre következő tartalmas, nagy tetszéssel s többször élénk tapsal félbeszakított beszéde kapcsán lepleztek le.

Dr. Molnár Imre beszéde

egész terjedelmében a következő:
Nagymélt. és főt. püspök ur, mélyen tisztelt ünneplő közönség!

A nagyváradai Kath. Kör ünnepet ül ünnepli hazánk felavatását.

Mint a jó családapa szerencsésében és balsorsában egybegyűjti családjának tagjait; hogy a család együttsége által fokozza örömét és enyhítse balsorsának keserűségét; ugy vagyunk mi is, a nagyváradai Kath. Kör egy kis család, tagja a magyarországi kath. egyletek nagy családjának. Mi is tehát felhívást intéztünk a magyarországi kath. egyesületekhez, hogy jöjjenek el ünnepünkre, vegyenek részt a mi örömünkben. Hiszen ez az öröm nem kizárólag a miénk, nagyváradiaiké. Örömmünnepe ez az egész magyarországi katolikus világnak; ünnepe ez minden becsületes, hazafias, vallásos kurtur embernek; mert hisz magasztos eszményeink közösek mindnyájunkkal. Amidőn a Katholikus Kör nevében én is szívem egész melegével üdvözlöm a kath. világ itt megjelent képviselőit; teszem ezt azzal az óhajttal, hogy a Mindenható engedje meg önöknek, hogy hasonló meghívást intézhessenek mihozzánk és hogy a katolikus egyesületek miharább saját hajlékokban folytathassák áldásdus tevékenységüket.

M. t. ünneplő közönség isteni Megváltónk parancsa szerint a szeretet jegyében akarunk működni, békés egyetértésben polgártársainkkal. De készek vagyunk a küzdelemre is, ha legszentebb eszményeink, vallásunk vagy hazánk megtámadtnak. Mert az nem lehet, hogy Mária országában, ebben a sz. László városában, huzamosabb időn át más eszmények, más erkölcsök érvényesüljenek, mint amiket szent királyaink megalapítottak.

Ezek az eszmények tartották fenn hazánkat egy évezred viszontagságai közt és ha azt akarjuk, hogy a jövő századok végtelen sorozatán hazánk fenn maradjon, virágozzék és hatalmassá legyen; aminthogy azt minden magyar embernek vére utolsó cseppje kihullásáig akarnia kell, — ugy ezt csak akkor érhetjük el, ha életünket egy ezer év tapasztalatai által kipróbált régi erkölcsi alapon igyekeznünk berendezni.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Mi nagyváradai kat. egyület abban a szerencsés

helyzetben vagyunk, hogy nemes jóltevőnket láthatjuk, vele érintkezhetünk. De mi lefestettük az ő arcképét; egyrészt, hogy hálánknak ez által is kifejezést adjunk; de lefestettük őt azért is, hogy arcképét diszes palotánk főcsarnokában elhelyezve, mintegy napról-napra figyelmeztessük az utánunk következő nemzedéket „ha igaz, értékes polgára akarsz lenni hazádnak, ha magadnak boldog meglepedést akarsz teremteni, kövesd ennek az igaz embernek a példáját, főd Istenedet, szeresd hazádat s gyakorold mint ő a jótékonyságot.“

Mi ez arcképet, mint drága kincsünket fogjuk megőrizni az említett szempontok tekintetéből is.

És most hulljon le a lepel az arcképről.

Midőn a messze távolban időző áldott lelki főpap jószágos arcának kitünően sikerült képét a közönség megpillantotta, orkányszerű tapsvihár zúgott fel a teremben s percekig ünnepelték a bőkezű mecénást.

Belopotoczky üdvözlése.

Az éljenzés és taps megszűnésével dr. Molnár Imre indítványozta, hogy dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., nagyprépost ebből a fenséges ünnepségből táviratilag üdvözlőjék.

Megújuló éljenzés közben felolvasta a következő távirat szöveget:

A nagyváradai Katholikus Kör házfelavató diszkozgyűléséből, a magyarországi katolikusok százakra menő képviselőinek lelkes hozzájárulásával szíve egész melegével üdvözlöi Nagyméltóságodat, ugyis mint egyesületünk diszelnökét s mint e diszes hajlék megteremtőjét. Saját fényes hajlékának kirtokában, eltelve édes reményekkel indul Isten segítségével Kath. Körünk működésének új korszakába.

Reményeink e megvalósulása, legyen jócselekedetének legszebb jutalma s élvezze ezt Nagyméltóságod az emberi kor legvégső határáig.

Nagyméltóságod hálás tisztelői
a Katholikus Kör.

Zajos éljenzéssel adott tetszésének újból kifejezést az ünneplő közönség.

Ezután a férfiak, a honvédszenekar közreműködésével Mosonyi „Szentelt hantok“ című dalát adta elő pompás összhanggal, nagy és megérdemelt figyelem és tetszés mellett.

Dr. Gerliczy ünnepi beszéde.

Egyik legszebb pontja és mozzata volt a sokáig emlékeztető ünnepnek dr. Gerliczy Félix a Katholikus Körök Orsz. Szövetsége alelnökének magvas, tartalmas beszéde, amelyet a következőkben közlünk:

G. Zichy János, az Orsz. Katholikus Szövetség elnökének megbízásából és helyettesítésében nekem mint nevezett szövetség alelnökének jutott osztályrészül azon megtisztelő feladat, hogy a mai szép ünnepélyen Önöket a magyar katolikus társadalom nevében üdvözlőjlem.

Üdvözlőjlem és azon örömmel és hálának adjak kifejezést, melyet az Orsz. Kath. Szövetség, az ország összes katolikus köreinek és így az egész katolikus társadalomnak összekötő kapcsa, érez azon nemes lelki macenassal szemben, ki fejedelmi bőkezűségével lehetővé tette, hogy a nagyvá-

radi Katolikus Kör ezen új és díszes otthonból kövesse immáron magasztos feladatának teljesítését.

Mert nagy és magasztos katolikus körünk feladata.

A tespedésnek és vallási közönynek hosszú gyászos évtizedei után ébrednek hazánkban a katolikus öntudat. Nem a magunk emberségének köszönhetjük, hanem ellenségeink gyűlölködő, igaztalan támadásainak.

Mindamellet a katolikus társadalom még nem találta meg útját annak, hogyan kell erejét koncentrálnia, hogyan kell szervezkednie, hogy a maga igazát sikerrel megvédje.

Pedig bizonyos, hogy korunk a szervezkedés kora. Az egyéniség mindinkább háttérbe szorul, helyét a szervezett tömegek sorai foglalják el. A magyar katolicizmusnak is ezen modern alapra kell behelyezkedni, ha ellenségei nagy zömével a harcot a siker kilátásával fel akarja venni, mert kétségtelen, hogy az állandó nagy haladásban, evolúcióban az új irányok, eszmék mindinkább nagyobb erővel fogják támadni a vallásos meggyőződésen és a felebaráti szereteten elvön alapuló hitéleti és társadalmi alakulásokat. Ennek a katolikus társadalmi szervezkedésnek, melynek szükségességét egyházunk valamennyien átérezzük, leghatékonyabb organumai a katolikus körök.

Hiszem és vallom, hogy következetes higgadt eljárással sikerülni fog a kath. világi elemet egy compact táborrá egyesíteni és meg lehet teremteni azon harmóniát, mely nélkül nagy és maradandó sohasem alkotott.

Szervezés és tömörítés, ez legyen jel-szavunk.

Rá kell azonban itten mutatnom szegény hazánk immáron évezredes rákfenéjére, a viszálykodás és széthúzásra.

Férfiak, kiknek igaz és mély vallásos érzületében egy pillanattal sem kételkedhetünk, *mulandó természetű tekintetekből* eltevéstik a szemeik előtt lebegő nagy célt, áttalannak oly férfiakkal válvetve munkálkodni, kiknek meggyőződése bizonyos irányban nem fedé az övéket. *Ezzel megszűnik a katolikus társadalom küzdelmében az egyöntetűség, a harmónia.*

Sajnálattal kell konstatálnunk, hogy ezen minden tekintetben széttagolt országban, mily nehéz feladat a katolikus elem tömörítése.

Nehéz, de nem lehetetlen feladat, csak meg kell találnunk a kölcsönös megértéshez szükséges alapot.

Emelkedjünk fel a köznapi lét kicsinyes torzalkodásai közül a magasba, oda, hova nem jut fel hozzánk hiu harcaink baja, — ott ragyogó fényben fognak megjelenni előttünk igazi nagy feladataink; ne vigyük be a köznapi küzdelmek sarát szentélyünkbe, *ne bénítsuk meg vele eszményeink meggyőző erejét, hanem a közös szent elvek tüzenél melegítsük fel lelkünket.* — keressük magyar katolikusok a közös talajt, helyezkedjünk oly alapra, mely a harmónikus együttműködést lehetővé teszi, — ez a talaj, ez az alap:

A katolikus világnézet.

A mi világnézetünk nem a fatalizmusnak, nem a Nirvanának mozdulatlanlát és absolut nyugalmat hirdető világnézete. A mi krisztusi elveken alapuló világnézetünk az energia kifejtésének, a tevékenységnek, a jóra, a nemesre és az erkölcsösre való törekvésnek tettekben nyilvánuló kategorikus imperatívuma.

Ezen világnézet fönntartására, megvallására és terjesztésére vannak a katolikus körök nagy mértékben hivatva. Vocationjuknak megfelelni vallás-erkölcési és hazafias kötelességük.

És még egyet, meg kell győznünk a magyar közvélemény egy részét működé-

sünk *önzetlenségéről*, mely szem előtt tartva katolikus hitfeleink jogosult érdekeinek ápolását, *azt a nagy értéket, mely a katolikus társadalomban lakik, a magyar nemzet, a haza és az emberiség javára akasztja gyümölcsötvetni.*

És ha, mélyen tisztelt ünnepi közgyűlés, katolikus körünknek sikerülend ezen nagy feladattal megküzdeni és én hiszem, hogy Istenbe vetett bizalommal ez lehetséges lesz, le fognak omlani azok a válaszfalak, melyek most oly sok értékes katolikus tényező választanak el egymástól, *harmonikus egésszé fog az egész világi katolikus társadalom forrni abban a hön öhajtott társadalmi összhangban és békében, mely előfeltétele minden sikeres munkálkodásnak és én látom az immáron egységes katolikus társadalom munkáját, látom annak gyümölcseit: hazánk felvirágzását és egyházunk felmagasztaltatását.*

Adja Isten, hogy úgy legyen!

A percekig tartó éljenzés és taps méltó kifejezése volt annak, hogy a beszéd a jelen voltak lelkében visszhangra talált.

Dr Krüger Aladár ünnepi költeménye.

A program következő pontja dr Krüger Aladár püspökségi főügyész, lapunk szerkesztőjének ünnepi költeménye volt. Amint dr Krüger Aladár megjelent a pódiumon, percekig tartott a taps és éljenzés. A bensőséggel, mély átérzéssel és lelkességgel előadott költemény magával ragadta a közönséget s az utána újból kitért taps és éljenzés egyaránt az elismerés spontán megnyilatkozása volt úgy a szép költeményért, mint a nagyhatású előadásért. A költeményt lapunk mai számának tárcarovatában közöljük.

*

Ezután dr Vueskies Gyula kanonok, a Kör egyházi alelnöke rövid, kerekded beszédben emlékezett meg a Kör világi elnökéről, báró Gerliczy Ferencről, akit betegsége gátolt, hogy megjelenjék a szép ünnepélyen, de megleghangu távirata mutatja, hogy a távolban is velünk érez és velünk ünnepel. Felolvasta a táviratot, az ország különböző részeiből érkezett táviratokkal együtt.

Elnöki záróbeszéd.

Dr Karácsy János kanonok, a Kör elnöke a következő megleghangu beszéddel zárta be a pompásan sikerült ünnepséget:

Tisztelt ünnepélyes Közgyűlés!

Ezek után. Katolikus Körünk részéről még csak a hálás köszönet szava van hátra. Elsősorban nagyméltóságú és főtisztelendő gróf Széchényi Miklós megyés püspök urunk iránt, a ki igazán kezdettől fogva legnagyobb érdeklődéssel kísérte a Katolikus Kör épülését, továbbá nagyméltóságú és főtisztelendő dr Radu Demeter püspök ur iránt, a ki mint hitbeli testvérünk mindig szeretettel jelent meg közöttünk. Forró köszönetet mondok Biharmegye és Nagyvárad város főispánjainak, Biharmegye és Nagyvárad város törvényhatóságainak, a hadseregnek és az összes főhivataloknak, a kik ünnepélyünkön oly szép számmal képviselték magukat.

Különösen szeretettel üdvözljük körünkben a győri, budai, szegedi, temesvári és szatmári Katolikus Körök képviselőit, a kik oly messze távolból nem sajnálva a fáradságot, ünnepélyünkön örömmel részt venni eljöttek. Igazi szeretettel öleljük keblünkre a váradi egyházmegye Katolikus Körét, a debreceni Katolikus Népszövetségi Otthont, a gyulai, endrődi, tenkei, bihari, biharkeresztési, bárándi, váradvelencei Katolikus Körök képviselőit és kívánjuk,

hogy itt a püspökségi székhelyen mint egy anya gyermekei a mi Katolikus Körünkben otthon találják magukat.

A Katolikus Kör tagjaihoz pedig csak az a szavam van, hogy éppen a mai szentmisében a katolikus Egyház a szentírás ezen szavait alkalmazza Szent Lászlóra: „kemény küzdelmet rótt reá az Isten, hogy győzzön és tudja meg, hogy mindennél erősebb az isteni bölcsesség”. Kemény küzdelmet rótt ránk is napjainkban az Isten, de ez a küzdelem ha nem is könnyű, mégis édes lesz, mert hiszen a győzelem biztos tudatával megyünk abba és tudjuk, hogy mindennél hatalmasabb az, a ki velünk van: az Ur Jézus és Szent László pártfogása. (Éljenzés.)

A férfikar, a honvédszenekar kísérete mellett a pápai himnuszt, majd a Szózatot énekelte el, amelyet a közönség állva hallgatott végig s a fenséges ünnepély kedves emlékével távozott.

Üdvözlő táviratok.

A Katolikus Kör. házavató ünnepélyére az ország minden részéből érkeztek üdvözlő táviratok, amelyekből kitéjük, hogy lélekben velünk ünnepel az egész ország. A táviratok a Kör nagynevű egyházi elnökéhez, dr Karácsy János váradi kanonokhoz érkeztek és a vasárnapi ünnepélyes közgyűlésen dr Vueskies Gyula kanonok, egyházi alelnök olvasta fel.

Az üdvözlő táviratok közül közöljük az alábbiakat. Elsőnek báró Gerliczy Ferenc világi elnök meleg szavait olvasta fel dr Vueskies. Szól pedig a következőképpen:

Lelkem megrendül a gondolatra, hogy hosszas betegségem után — lábadozó egészségem gátol a mai magasztos ünnepén kötelességemnek, mint világi elnök eleget tehetni, részem az ujjongásból ki nem vehetni, mely minden igaz katolikus egyéniséget eltölti egyházfejedelmek pazar bőkezűségéből létesített fényes székházának felavatási ünnepélyén. Kívánom, bizonyuljon ez az impozáns épület tagjainak sokasága folytán a jövőben kicsinynek, kiket nagyszellemű s mély érzésű egyházfejedelmek vezetése öntudatos, hithű erős falakká tömörítsenek s ellenállhassunk ellenségeink ádáz aknamunkájának. Isten bennünket úgy segítsen. Kegyeskedjen Nagyságod Ő Excellenciája a megyés püspök, Excellenciája a nagyprépost urnak és a diszközgyűlésnek elmaradásom kimentve, hitsorsosi üdvözlétem tolmácsolni.

Gerliczy,
világi elnök.

Mai fényes házfelavatási ünnep alkalmából testvéri köszöntését küldi a központi Katolikus Kör.

(Budapest.)

Zsembery István,
ügyvivő alelnök.

Ünnepükön lélekben résztvettünk nagy alkotásukra szívvel mondunk áldást.

(Budapest.)

Az Urak budapesti
Kongregációja.

Az esztergomi Katolikus Kör őszinte igaz örömmel üdvözlö nagy ünnepén testvérét és Isten áldását kéri működésére, bár adna a Mindenható több Körnek is ilyen bőkezű Maecenást, akkor szent ügyünk könnyebben haladna előre és gyorsan felvirágozna. Isten tartsa és öltesse Ő Nagyméltóságát, hogy kiváló alkotásának gyümölcseit sokáig örömmel élvezze.

(Esztergom.)

Mattyasovszky,
elnök.

Dombay,
titkár.

Vallásos és hazafias szellem emelte palotájuk felavatása ünnepén testvéri szeretettel üdvözli Szent László városának Kath. Körét.

(Szombathely.)

A vasármegyei Kath. Kör nevében

Ototh József,
elnök

Táviratilag üdvözölték még a Kath. Kört az Élet szerkesztősége, váci, eperjesi, soproni, királydaráci, bucsatelepi, kecskeméti Katolikus Körök stb. Nem volt még Nagyvárad városának ilyen előkelő ünnepsége, ahol annyi lelkesedés az ügy magasztosságának megfelelő lelkes publikum vett volna részt. Szent László ünnepe és a helybeli Kath. Kör házavató ünnepe epochális jelentőségű Nagyvárad kulturtörténetében.

Diszebéd gr. Széchényi Miklós püspöknél.

Déli fél kettőkor diszebédet adott gróf Széchényi püspök; az ebédre a hatóságok és a fővárosi, valamint vidéki katolikus körök hivatalos képviselői és a Katolikus Kör választmányának tagjai voltak hivatalosak.

Az érkező vendégeket a házigazda, gróf Széchényi Miklós megyés püspök fogadta lekötéző szeretetre méltósággal.

Az ebéd a püspöki rezidencia disztermében volt, amelyben gazdagon terített, pompásan feldiszitett asztalok várták a vendégeket.

Az asztalfőn a házigazda, gróf Széchényi Miklós megyéspüspök ült; jobbra dr Radu Demeter, dr Gajzágó Béla, Fetszer Antal, br. Gerliczy Félix, Barbini Frigyes, balra dr Miskolczy Ferenc, Patzák Kálmán, Balits Lajos, dr Imrik Péter, szemközt Hlatky Endre, Henriquez és Csanády altábornagyok ültek.

Gróf Széchényi Miklós pohárköszöntője.

Ebéd közben gróf Széchényi Miklós püspök a következő nagyhatású pohárköszöntőt mondotta:

Köszönetet mondok Uraim mindannyiuknak, hogy a mai kettős ünnepünkön megjelenni és a mi örömlükben résztvenni sziveskedtek.

Régi vágyak és óhajások teljesülése okoz nekünk örömet. Az volt óhajásunk, hogy Sz. Lászlónak, a kegyes királynak és nagy alapítónak emlékünnepét méltó módon üljük meg, hogy ünnepünkben nemcsak a hívek vallásos buzgósa nyilvánuljon meg, hanem hogy azon a magyar lélek büszkeségével és örömeivel velünk legyenek mindazok, akiket az ősi magyar erények fénye és cicsősége lelkesíteni, közös ünneplésre, de közös munkára is egyesíteni tud.

Az Önök megjelenése bizonyossága annak, hogy ez az óhajásunk teljesült, de egyuttal bizonyossága annak is, — amihez különben nem fért semmi kétség, — hogy mi minden vallás-erkölcsi és hazafias munkáságunkban egymás megértésére és támogatására számíthatunk.

Legyenek meggyőződve arról, hogy az a diszes hajlék, amelynek mai ünnepélyes megnyitásával egy másik vágyunk teljesülését látjuk,

az a diszes hajlék is csakis azoknak az eszméknek a szolgálatára épült, amiket mindnyájan tiszteletben kívánunk tartani.

Mi hívek vagyunk egyházunkhoz és ragaszkodunk alkotmányunkhoz, szeretjük őseink vallását és szeretjük édes hazánkat. Vallásunk tisztelete és hazánk szeretetének érzelmei azért mindenkor együtt fognak lakozni itt szívünk mélyén és ott is abban a kulturhajlékban és ezeket az érzelmeiket egymástól elválasztani vagy egymással ellentétbe helyezni nem engedjük. Mi azt hisszük és ez a mi meggyőződésünk, hogy amint a kereszténység mentette meg és tartotta fenn e hazát, úgy a jövőben is csak a polgárok vallásos lelkületében gyökerező erős jellem, az Isten szeretetével párosult hazaszeretet, az Isten félelméből táplálkozó tiszta erkölcs fogja fentartani ezután is.

Uraim! Boldog érzéssel tölt el az a tudat, hogy Önök is ezeket az elveket vallják. De midőn poharat emelek és köszönetet mondok szíves megjelenésükért: mulasztást követnék el, ha megfedlekzeném arról a nagylelkű férfiúról, a kinek a mai ünneplésből az oroszánrészt jutott, ki Szt. László király örökségéből a magyar keresztény kulturának oly diszes hajlékot adott. Imafóhász száll fel mindnyájunk lelkéből, hogy a jóságos Isten árássa el őt kegyelmeinek gazdaságával, jutalmazza meg e földön hosszú élettel, hogy sokáig láthassa azokat az áldásokat, amik a vallás és hazaszeretet oltárán hozott nagy áldozatából fakadnak. A jó Isten sokáig éltesse kedves vendégeimet és Belopotoczky Kálmán öxellenciáját.

A vendégserreg lelkes éljenzése volt a visszhang a pompás beszédre.

Miskolczy Ferenc főispán válaszolt a püspök szavaira, mindnyájuk köszönetét fejezve ki s éltette gróf Széchényi püspököt. Ismét összecsendültek a poharak s lelkes szeretettel köszöntötték a vendégek a püspököt.

Asztalbontás után a társaság átvonult a dohányzóba és a szabadba s a késő délutáni órákig együtt maradt a legjobb hangulatban.

A diszebéd étlapja a következő volt:

Consommé en taise

Oeufs mollets á la richelieu

Pièces de chevreuils á la printanière

Sauce bearnaise

Asperges en branche

Poulets á la reine blanche

Charlottes á la russe

Soufflés au camambert

Hivatalosak voltak a diszebédre:

Balogh Kálmán, B. Barkóczy Sándor, Balázsovich Jenő, Balits Lajos, Barbini Sándor, Bary József, Baróthy Pál, dr Belopotoczky Kálmán, Beleznay Antal, Benkő Ferenc, Bedy Vince, Blaskovics Ferenc, Bodnár Gáspár, dr Bonta Károly, dr Boránszky Gyula, Böszörményi Géza, Brém Lőrinc, Bunyitay Vince, Bundala Mihály, P. Bus Jakab, Csanády Frigyes, Csécsi Nagy Imre, Czipóth György, Czoczek Alajos, dr Dobay Gyula, Dus László, Drágos Károly, Fanta Géza, dr Fábán Lajos, Fetszer Antal, Fehér

Dezső, Fráter Barnabás, Frankó Endre, Frächtl Ede, dr Gajzágó Béla, Gabriely Lajos, Gál Lajos, báró Gerliczy Ferenc, báró Gerliczy Félix, Gellért László, dr Gedeon Alajos, Gerő Armin, Genczy Géza, dr Gévay Béla, Grallert Konrád, Gresincky Antal, Grón Ferenc, Grócz Béla, Halász Gyula, Halmos András, dr Haraszthy Béla, Hazay Gyula, Hamernyk Sándor, Henriquez János, Heilinger József, Hegedüs Nándor, Hencz Aurél, Hlatky Endre, dr Hoványi Gyula, dr Hoványi Géza, Imrik Zoltán, dr Imrik Gusztáv, dr Imrik Péter, Ipolyi Keller Gyula, Jancsovich Jenő, Jankovich Károly, Jászay Géza, Jelinek Géza, dr Jordán Károly, Justh Károly, dr Karácsony János, Karger Sándor, Kelemen Kálmán, Keszthelyi Zoltán, Kiss Géza, Kiss László, dr Kiss Döme, Kny Antal, Kovács S. János, Kovács József, Kovács Emér, Kozári Gyula, Kolossy Béla, Kollányi Ferenc, Komlóssy József, Kőszeghy József, dr Des Echerolles Kruspér Gilbert, dr Krüger Aladár, Kreznerich György, Kukla István, Kuun Frigyes, dr Lakatos Ottó, dr Lányi József, Láng József, dr Lestyán Endre, dr Lengyel Alajos, Léberth Antal, dr Lippay György, Logshan Miklós, Lukovics Gyula, dr Lutter Nándor, Mayer Antal, Matolay Zoltán, dr Martzy Mihály, Mazurek Gyula, Márk Lőrinc, Miller Richard, Markovits Antal, Marton Manó, dr Miskolczy Ferenc, Moskovits József, dr Molnár Imre, dr Mócsy István, dr Némethy Gyula, Németh István, Novák János, Oláry Gyula, Patzák Kálmán, dr Pajor Kálmán, Pallay Lajos, Papp Imre, Pásztor Ede, Pekánovits Imre, dr Radu Demeter, Ránffy Zsigmond, dr Rádl Ödön, Rézmán Márton, Rimler Károly, Rozs Lajos, Sas Ede, Schuch Károly, dr Schweiger Béla, dr Schweiger Ede, dr Sebők Imre, Siket Traján, Singlár Gyula, Somogyi Géza, Spett Gyula, Stark Gyula, dr Strausz István, Sürger Bertalan, Sümegi József, Szahlander Károly, Szentkirályi Zoltán, Szeben Gyula, Széchényi Jenő, Szilágyi Dózsa, Szmekta L. Ödön, Sztarill Ferenc, dr Sztaniszlavszky Adolf, Telepy Marcell, dr Thury László, Tóth Imre, Tóth Emil, Baró Urbán Péter, dr Vass Bertalan, Vass Károly, Vasady Lajos, Varga János, Varró Domokos, Verner Kálmán, Verzár István, dr Vucskies Gyula, dr Walner Ödön, Wallon Lajos, dr Wimmer Julián, dr Zalay János, Zelinka János, Zóch Károly.

Délután.

Az ország minden részéből jött vendégek a délután folyamán Nagyvárad nevezetességeit tekintették meg. Különösen sokan érdeklődtek Nagyvárad katolikus intézményei, társadalmi szervezetei iránt. Hosszabb időt töltöttek a Katolikus Körben, a Kath. Népszövetségi Otthonban és a keresztényszocialista szakegyletben, látogatásokat tettek s mindenütt elragadtatással nyilatkoztak arról a hatalmas fejlődésről, melyet Nagyvárad katolikus intézményei felmutatnak.

A táncestély.

Kilenc órakor este pazar diszben ragyogott a Kör egész palotája. Két oldalt gyönyörű délszaki növények, végig a szönyeges lépcsőzeten, az emelet előcsarnokában az elegáns frakkos rendezőség gárdája szép fehér-kék színű jelvényekkel várja az érkezőket. Egyre másra érkeznek a fogatok, s a rendezők fáradhatlan buzgalommal vezetik be a hölgyeket a diszterembe.

... A táncterem maga tündéri képet mutat. A meglepetés halk felkiáltása hagyja el az érkezők ajkát, amikor beléptek a pompázó villanyfényes terembe.

Gyönyörű csoportok, pálmák, leanderek babérfák, virágok adják meg a hangulatos, kápráztató miliót. Kél oldalt az oszlop sor mögött kényelmes fotelek, diványok kedves és finom szalonokká alakulnak, lugasszerűen öleli körül a sok-sok, a zöld színek különböző variációiban pompázó déli növény.

Fél 10 órakor már telve a terem. Gyönyörű női toilettek, ragyogó egyenruhák, az urak fess fekete frakkja vagy szmokingja, itt-ott feltűnik egy-egy diszes papi talár, az egész kápráztatóan szép, színes képet nyújt. Kellemes parfüm illat száll, ... a szemekben a jókedv csillogása ... A mamák és az öregek, már tudniillik azok, akik nem

olyan öregek ugyan, de azt szokták mondani, hogy kivénültek a táncból, körös-körül a lugasok árnyékában és a kék zsollékben foglalnak helyet, . . . a teremben csakhamar kialakulnak a táncos párok . . .

Az emelvényen a honvédszenekar foglal helyet, oldalt pedig Bebe Karesi kitűnő cigányprimás bandája. Scharf karmester dirigál és egy lágy, finom mámoros keringő hangjai mellett megindul a tánc, a jókedv pajzán tündére száll szerte a terembe és hinti a szivekbe a mámort, a kacagó, igazi jókedv hangulatát. Magyaros csárdás következik most, azután ismét boston, hosszú szép keringő, majd vidám és előkelő négyes . . . Szünet alatt bevonult a közönség a Kör földszinti termeibe, itt volt terítve, Bebe Karesi szép magyaros nő-táncát muzsikált vacsora alatt. Itt egyben meg kell dicsérenünk a Kör kitűnő vendéglőjét is, Ille Jánost, aki általános meglepedésre látta el a hatalmas vendégsereget. Szünet után hosszú, végeszakadni nem akaró soupe-csárdás következett, amikor a jókedv a tetőfokra hágott, és tartott tovább a tánc kivilágos kiviradtig.

A Kath. Kör megnyitó táncestélye minden tekintetben pompásan, fényesen, gyönyörűen sikerült, méltó a régi, híres Kath. Kör bálakhoz, és fényes és biztató kiindulás a jövőre nézve. Nagy, diszes, előkelő uri publikum vett részt a bálon, amelyen mindenki igazán jól mulatott, felejthetetlen, szép emlékeket vittek magukkal a táncestélyről.

Megjelentek az estélyen Fetser Antal felsz. püspök, dr. Karácsonyi János, dr. Vucskies Gyula kanonokok is.

Végezetül a legőszintébb dicséret hangján kell megemlékeznünk a rendezésről.

A multság és az egész ünnepek rendezéséből a Kör egész vezetősége kivette részét, de különösen a legnagyobb dicséret hangján kell megemlékeznünk elsősorban dr. Imrik Gusztáv ügyvéd, titkár fáradságtalan buzgalmáról, * Jellinek Géza és Schuch Károly ny. százados háznagy agilis munkájáról. A rendezőbizottság ifju gárdájának lelkesedése is egyik legszebb biztosítéka volt a bál nagy sikerének.

A jelenvolt hölgyek közül a következők nevét sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Butyka Lajosné, Boglutz Lászlóné, Balogh Józsefné, Bodó Lászlóné, Cseprega Miklósné, Domokos Andorné, Egely Lajosné, Forgách Nándorné, dr. Frankó Józsefné, Frólich Jánosné, Földváry Mihályné, özv. Grunwald Henrikné, Gyenge Béláné, Gombos Jánosné, Hanzlián Edéné, Huzella Gyuláné, Jancsó Lajosné, dr. Krüger Aladárné, Komlóssy Józsefné, dr. Kiss Döméné, Kepes Miklósné, Kelemen Kálmánné, Kakas Istvánné, özv. Kelepeczné, özv. Kövér Sándorné, Kolozsváry Sándorné, Kovács Kálmánné, Kovács Dénesné, Kuskóné Heigel Ida, Lippay Györgyné (Szeged), dr. Molnár Imréné, Mikeska Kálmánné, Merza Kálmánné, Machaliczky Románné, Maczalik Jenőné, dr. Némethy Ferenczné, Papp Imréné, Paksy Jánosné, Pasaly Péterné, Peiser mérnök, özv. Páll Jánosné, Reek Gézné, Sztachó Szeverné, Sztachó Károlyné, Sztankovicsné, Tyll Jánosné, Tóth Józsefné, Tóth Lajosné (Budapest), Vass Jánosné (Szeged), dr. Werner Kálmánné, Vay Zoltánné, özv. Velyáczky Gyuláné, dr. Vucskies Jenőné, dr. Vucskies Ottóné, stb.

Leányok: Bárczy Rózsika, Beöthy Irénke, Bérczy Irén, Balogh Szeréna, Balogh Ilonka, Bodó Erzsike, Cseprega Erzsike, Dutka Karola, Domokos nővérek, Forgách Hajnalka, Frólich nővérek, Fekete nővérek, Gombos nővérek, Huzella Böske, Jakobi Lujzika, Karácsonyi nővérek, Kiss Valika, Kepes Nusi, Kelepecz nővérek, Kakas nővérek, Kolozsváry nővérek, Móré Ilonka és Mariska, Molnár Jolánka, Merza Rózsika, Maczalik Gabriella, Pasaly Rózsika, Paksy Gabi, Papp Mariska, Peiser nővérek, Páll Ilonka, Páll Margit, Raček Duci, Reek Tuci, Sárfy Rózsika, Stettner Icu, Sztachó

Pálma, Schwartz Erzsike, Salamon Erzsike, Tóth Magdi, Tóth Irma, Winkler Jozefa, Wallner Jolika, stb.

A püspöki ebéden, valamint este a mulatságon felszolgált parfék, fagyaltok, torták Novomeszky kitűnő cukrászdájából kerültek ki.

A terem feldíszítésének gyönyörű munkájáért Jellinek Ferenc kertészletti a legnagyobb elismerés. Aki csak látta, elragadtatással emlékezett meg az izléses remek díszítésről.

Ujítások a színház tűzbiztonsága érdekében.

A főkapitány beadványa.

Gerő Ármán rendőrfőkapitány igen sokszor megmutatta már, hogy preventív intézkedései a nagyközönség érdekeit szolgálják. A főkapitány évek óta sürget bizonyos reformokat a színháznál, amelyek emelnék a színház tűzbiztonságát.

Tegnap ismét beadvánnyal fordult a városi tanácshoz, hogy valósítsák meg a lentebbi három reformot. Előre is eloszlatjuk a közönség aggodalmát, hogy nincs semmi különösebb baj a színháznál, csupán tökéletesíteni akarják a biztonságát.

A függönyre kerülő figyelmeztető mondatok eszméje azonban nem mondható valami szerencsés ötletnek. Ez felizgatja a közönség fantáziáját és ha pánik tör ki, akkor ugy sem törődnek a jámbor jelmondatokkal. Olyan reformokról kell gondoskodni, amelyek a közönség nem lát, de tudja, hogy vannak, bizik azoknak az erejében és nyugodtan ülhet a nézőtérén. Ilyen pl. a tüzesap s még ezt is homályos üveggel takarják el, hogy ne rémitgesse a publikum fantáziáját.

A főkapitány beadványa a következő:

Tekintetes városi Tanács!

Színházunk tűzbiztonsága ügyében 1914. évi január hó 21-én (1248—1904. rkp. szám alatt) és 1906. évi október 4-én (16914—1906. rkp. szám alatt) és az 1908. évi június hó 10-én (11573—1908. rkp. szám alatt) tekintetes Cimhez előterjesztést tettem, melyben a színházat látogató közönség életének megóvása és biztosítása céljából olyan intézkedések megtételét javasoltam, melyek létesítése esetén a tüzkatasztrófa eleve ki volna zárva.

Fent jelzett előterjesztéseim dacára máig sincsenek megvalósítva többek között a következő munkálatok, melyek létesítését, úgy, mint azelőtt most is elodáthatatlanul szükségesnek tartom:

1. A vasfüggöny felhúzó szerkezetének villamos erőre való átalakítása.

2. A színpad tetőzetén levő füstlevezetőnek kibővítése és elektromotorral való ellátása.

3. A színpadi munkások és színészek részére a színpad háttéréből egy vészkijárat létesítése és végül vész esetén a közönség magatartására vonatkozó mondatoknak a színpadi függönyre való festése.

Tekintetes Tanács! Ezek azok az intézkedések, amelyek végrehajtását most is kérem és szorgalmazom s melyek megvalósítása esetén városunk a színház tűzbiztonsága tekintetében Európa nagyobb városainak a színvonalára emelkednék, mi pedig nyugodtak lehetnénk, hogy százezrekbe kerülő s nagy áldozatok útján létesített színházunk nem lehet egy kicsiny véletlen következtében az elemek martaléka.

Gerő Ármán,
rendőrfőkapitány.

Tiltakozás a Szekfü könyv ellen.

Vasárnap d. e. a Katholikus Népszövetség tiltakozó gyűlést tartott Budapesten a Rákóczit gyalázó könyv ellen. A gyűlésen Apponyi Albert gróf is megjelent és nagy, előkelő közönség.

Landauer Béla dr. ismertette a Szekfü-könyvet s cáfolta azt a szerző saját szövegével, saját adataival, melyek önmaguknak is ellenmondanak. Szó szerinti idézetekkel bizonyította, hogy Szekfü Rákóczit egyik helyen józan, istenfélő fejedelemnek mondja, kit rendkívüli éleslátása és hatalmas befolyása miatt Európa hatalmai maguk részére akarnak megnyerni, addig máshol korlátolt műveletlen, lázadó, csapodár, öregesedő vén embernek mondja, aki hazátlan, diplomáciai nulla, nevetséges, szegény és tehetetlenségében tespedő.

A Szekfü adatai részben rég ismertek, részint valótlanok, amennyiben új dolgokat mondanak. Szekfü azzal sérti a nemzeti kegyeletet, hogy kigunyolja a hazátlan Rákóczit szerencsétlenségében.

Dr. Landauer felolvasásában megtalálja az okát is ennek a Szekfü-könyvnek. Szekfü hive az új materialista böleseletű historiaírásnak, mely előtt üres fogaimak: haza, eszmény, ragaszkodás, kegyelet.

A felolvasás után gróf Zichy Aladár indítványára kimondta a közgyűlés, hogy mély sajnálkozását fejezi ki a fölött, hogy magyar tudós irt így s az Akadémia adta ki abból a pénzből, mely a gróf Széchényi István egy évi jövedelméből és a nemzet filléreiből gyűlt össze.

Felbontották az új kórház pályázatát.

Ki fogja építeni az új kórházat.

Évek hosszú sora után végre tegnap abba a stádiumba jutott az új kórház ügye, hogy már felbonthatták az építkezési ajánlatokat. Az új kórházra május 10-én járt le a pályázat. A beérkezett ajánlatokat dr. Wallner Ödön vármegyei főügyész gyűjtötte össze. Kevés olyan munkája volt még a vármegyének, mely iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult volna meg, mint az új kórház iránt.

Összesen száztíz ajánlat érkezett be az alispáni hivatalhoz. Az ajánlatok felbontási határidejét Wallner Ödön hétfő délelőtt 10 órára tüzte ki. Eddig rendes körülmények között a főügyészi hivatalos szoba mindenkor elég tágas volt az ajánlatok felbontásánál érdeklődők befogadására. Most azonban még a vármegyeháza kisterme is szűknek bizonyult, úgy, hogy a nagyteremben kellett a felbontást eszközölni.

Az ajánlattevők nagyrészt személyesen, részint ügyvédek, mérnökök útján képviselték magukat. Általános izgalom közepette kezdte meg Wallner Ödön az ajánlatok felbontását. Pontos szabályszerűséggel vettek mindent jegyzőkönyvbe. Első sorban természetesen az egész munkára tett ajánlatokat kellett felbontani. Ilyen azonban csak egy volt.

A Gerster Megyeri és Szunyogh-cég tett egyedül általános ajánlatot. — Összesen 2,575,000 koronáért hajlandó a cég a kór-

házat felépíteni és a pályázatban előírt feltételekkel ellátni. A többi százötz ajánlat mind a részletekre vonatkozik. Szép számmal vannak képviselve a nagyváradai vállalatok és iparosok is.

Az eddigiek szerint a Gerster-cég az összes ajánlattevők közt a legelső. Ez azonban nem jelenti még azt, hogy most már el van döntve az építkezés sorsa. Nem lehet tudni, hogy esetleg a részletes ajánlatok elfogadásával nem jönne-e jobban ki a vármegye. Ezt még alapos tanulmány tárgyává fogják tenni és csak azután döntenek a munkálatok odaitélése kérdésében.

Mindenesetre most már túl van az ügy legnehezebb akadályokon és már az év végén, legkésőbb a jövő év elején megkezdhetik az új kórház várva-várt építését. Az építkezés megkezdése már csak azért is üdvös dolog volna, mert jelenleg a vármegyének már néhány év óta fölöslegesen kell fizetni a telek vételár kamatát, ami bizony 110,000 koronánál elég jelentékeny összeget tesz ki, különösen akkor, ha ezt minden ellenérték nélkül kell fizetni.

Az ügyvédszövetség közgyűlése.

*

Vasárnap délelőtt közgyűlést tartott a nagyváradai ügyvédszövetség dr. Adorján Emil elnöke alatt, amelyen a kollektív szerződés ügye került szóba.

Az ügyvédi kar a kollektív szerződés behozatalával azon, az ügyvédek érdekeit mélyen sértő és mindinkább elterjedtebbé váló nézet ellen akar küzdeni, hogy az ügyfelek legtöbbször csak akkor fizetnek az ügyvédnek munkadíjat, ha az ügyvéd szerencsével dolgozik, azaz megnyeri számukra a pert. Az ezen állapotok megszüntetésére irányuló kollektív szerződés kidolgozásával már régebben megbíztak egy bizottságot. A közgyűlésen a kizottság munkájáról dr. Fleischer Béla számolt el.

— A szerződés értelmében közfelfogással szeretnék tenni, hogy az ügyvédet minden esetben, tehát pervezetés esetében is megilleti a díjazás. Az összetartás ellen vét az olyan ügyvéd, aki olyan feltétel mellett szerződik ügyfelével, hogy csak a per szerencsés kimenetele folytán kéri munkájának díjazását.

A bizottság ezen állapotok megszüntetésére az évi tiszteletdíj rendszerét fogadta el, amely szerint az ügyvéd az ügyfelétől olyan évi díjat kapna, mely egyrészt az ügyfél vagyonával, másrészt meg a végzett ügyvédi munka nagyságával arányban volna. Ha ezt a szerződést a nagyváradai ügyvédi kar háromnegyed része alá fogja írni, akkor ez a szerződés 1915. év január 1-én életbe fog lépni. A bizottság szerint minden aláírónak 2500 korona kötbér letévével kell köteleznie magát a szerződés megtartására.

A jelentéshez többen hozzászóltak és elfogadták a javaslatot, hogy az évi tiszteletdíj mellett a készkiadások megtérítését is követelni fogják.

Dr. Lengyel Zsigmond indítványára ki mondják, hogy ha egy cég ügyvédi képviselet nélkül perel, akkor az ügyvédek a cégnek semminemű segítyt ne nyújtsanak.

Végül felkérte a közgyűlés a régi bizottságot, hogy egy újabb tervezetet dolgozzék ki a megbeszélte indítók és elvek felhasználásával.

A hajdudorogi püspökség.

A hajdudorogi püspökség ügyében Debrecenből a következőket jelentik:

A hajdudorogi püspökség nem vett el románokat, hanem tulajdonképpen azokat, akik magyarok voltak. 1867-ben, midőn a magyar görög katolikusok első szervezkedése történt a magyar püspökség létesítése érdekében, a lázadó kismajtényiak is ott voltak. De különben is, a széleken lévő községekben mindenütt beszélnék magyarul és a gyermekek, akiket az iskolában románul tanítanak, az utcán nyomban magyarra fordítják a szót.

A napokban Debrecenben járt Erkörtvélyes küldöttsége és egyenesen magyar papot kért. Egészen bizonyos, hogy a nép körében nincsen izgatottság, még a románok falvakban sem. A nyugtalanság csupán a papság egy részében tapasztalható.

Debrecen katolikus polgársága körében nagy elégedetlenséget keltett a dorogi püspökségnek Nyiregyházára való áttelepítése. Miklóssy püspök vonzó egyénisége és igaz magyarsága általános rokonszenvnek örvend és számos barátot szerzett a püspökségnek. Debrecen városa is örömmel látta az egyházmegye székhelyét és nagy áldozatokkal járó kedvezéseket akart megszavazni. Mindéből azonban nem lehetett semmi.

A katolikusok egyenesen a reformátusok és különösen a református egyház feltételekben látják a kitelepítés okát. A kálvinista Róma hatalmasságai egyenesen közbenjártak az ügy érdekében. A székhely költözködésére nézve egy, a püspökséghez közelálló ur keserű megjegyzést tett:

— A vértanuk itt maradnak — mondta — az élőkét kitessekkelik.

A Kath. Népszövetség közgyűlése és táncmulatsága.

Vasárnap, május 17-én délután 4 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését a Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

Ez lesz az első alkalom, amikor a Népszövetség fel fogja használni azt a gyönyörű keretet, melyet a Katholikus Kör új nagyterme nyújt, hogy itt adjon találkozótagjainak, akik meg fogják tölteni ezt az impozáns nagytermet.

Ma mennek el a meghívók a vasárnap délutáni ünnepélyre, melyen a tagok egész családjukkal vesznek részt.

A meghívók átvehetők a népszövetségi otthonban bármely nap délutánján.

Az ünnepély szónoka Szent-Királyi Zoltán bihari plebános, volt országgyűlési képviselő lesz, aki a nagyváradai egyházmegye egyik legkiválóbb szónoka. Ez a szónoklat lesz az ünnepély központja, mellette ének- és zeneszámok lesznek az ünnepély tárgyai.

Este fél 9 órakor ugyancsak a Kath. Kör Szent László-terében táncmulatság lesz, melyet a Katholikus Népszövetségi Otthon javára rendeznek.

A táncmulatságra szóló meghívók a Népszövetségi Otthonban kaphatók. Akinek meghívó tévedésből nem érkezett, forduljon a csoportvezetőkhöz, vagy a Népszövetségi Otthon vezetőségéhez.

A táncmulatságra a beléptidíj személyenként 1 korona, családjegy 3 korona.

A délutáni ünnepélyre belépti-díj nem lesz, de a szíves adományokat köszönettel fogadja a vezetőség a Népszövetség javára.

Belépti jegyek előre válthatók a csoportvezetőknél vagy a Népszövetségi Otthonban.

Uri fehérnemű. «FOWNES»
keztyű. «Hubig» kalap. eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

..HIREK..

Vasárnapi számunkat

a közönség igazán olyan osztatlan szeretettel fogadta, hogy lehetetlen ez uton is ki nem fejeznünk hálás köszönetünket. Bizonyára nem munkánkhoz szolt ez a kitüntető figyelem, hanem a lap egész irányának és főleg a keresztény társadalom vasárnapi grandiózus ünnepének.

Megérezte a publikum, hogy szívünk egész melegével emeltük ki a napi események izzó forgatagából ezt a napot, színesen megírva, pompás képekkel illusztrálva adtuk kezébe és szeretnők, ha mélyebb nyomokat hagyna a lelkekben, mint bármi más esemény. Mert itt a keresztény társadalom izmos felhevüléséről van szó, egy szebb kor hajnalát akarjuk éreztetni a rengeteg szürke betű ezredein át és hisszük, hogy ez a nagyszerű hevület megkapja a közönséget is, mellénk áll, megérti harcunkat, támogat bennünket sugárzó szeretetével és acélos meggyőződéssé kovácsolja a mai napok nagyszerű hevülését.

Ebben a reményben szántjuk tovább a váradi ugart, ebben a reményben nézzünk az új Katholikus Kör ormára, ahol nehéz arany betűk ragyonak a nap arculata felé. Azt akarjuk hogy ezeken az arany betűkön át ragyogjon a mi szilárd meggyőződésünk a világ felé, tisztán, méltóságosan és minél magasabb lángokkal fog körülesapdosni bennünket a gyűlölet, annál keményebben, annál bátrabban fogjuk ezután is elmondani véleményünket minden nap. A mi táborunk nagy és sem a nyomda, sem a szerkesztőség nem fogja sajnálni ereje, hite legjavát adni a mindennapi ujság számára, ha tudjuk, hogy ezután is olyan szeretettel és érdeklődéssel kísérik munkálkodásunk, mint eddig tették.

* **Fagyos szentek.** Ma van a fagyos szentek három napjának első napja. Ma van Pongrác napja. A fagyos szentek esővel köszöntöttek be, s így fagyot nem hoznak s csak hálával fognak gondolni a gazdákat az eddig félelmetes fagyos szentekre, mert meghozták a várva-várt esőt.

* **A 7-ik huszárezred áthelyezése?** Ujabbán megint felmerült a hír, hogy a nagyváradai 7-ik huszárezredet Galiciába helyezik át, de még eddig a szükséges intézkedést az illetékes faktorok nem tették meg. A hírt fenntartással közöljük.

* **A király állapota.** A király állapotáról tegnap a következő orvosi jelentést adták ki: Köhögési inger által némileg megzavart éjszaka után a köhögés a tegnapi napon át relative kisebb volt. Az objektív vizsgálat a hurutos tünetekben némi, bár igen csekély csökkenést tapasztalt. Egyebekben semmi változás. Kerzl dr., Ortner dr. Ó felsége tegnap is kihallgatáson fogadta Montenuovo herceg főudvarmestert és két főhadsegédet.

* **A belényes-vaskóhi vasút igazgatósága.** A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút részvénytársaság tegnap a vármegyeház kistermében tartotta igazgatósági ülését. Az ülésen dr. Beöthy László v. b. t. t., volt kereskedelmi miniszter elnökolt; az igazgatósági tagok csaknem teljes számmal részt vettek. Az igazgatóság az előterjesztett mérleget elfogadta, a tárgysorozatra kitűzött ügyeket letárgyalta, a közgyűlés idejére nézve pedig akként állapodott meg, hogy azt június 10. és 17. közt fogják megtartani.

* **Nagyvárad nem fertőzheti meg többé a vármegyét.** Pár hónappal ezelőtt általános megdöbbenést keltett, hogy Nagyvárad városa a szomszédos községeket valósággal megfertőzte. Száz számban feküdtek a betegek a közeli községekben, akiket mind a Nagyváradról kihurcolt bacillusok fertőztek meg. Ebből az esetből kifolyólag a belügyminiszter most egy általános körrendeletet adott ki minden város és vármegye törvényhatóságának. A rendelet szerint a jövőben minden egyes törvényhatóság, ha területén járvány lép fel, erről köteles azonnal jelentést tenni a szomszédos törvényhatóság vezető tisztviselőjének. A járvány fellépte után a törvényhatóságok a könnyen megfertőzhető területeket azonnal zár alá veszik és a járvány behurcolását megakadályozzák. A rendelet alapján legközelebb tárgyalást kezdenek a törvényhatóságok annak megállapítása végett, hogy mely területeket kell a fellépő járványok alkalmával elszigetelni.

* **Kossuth állapota.** Budapestről jelentik: Fél 8 órakor Müller báró megvizsgálta Kossuthot. Konstatálta, hogy a beteg állapota változatlanul aggasztó. Táplálékot nem vett magához. — Hőmérséklete 38,0.

* **Nem tagosítanak a vaskóhi járásban.** Annak idején részletesen beszámolt a Tiszántúl arról a nagyszabású gazdasági akcióról, amely a vaskóhi járásban indult meg. Az akció egyik főcélja lett volna, hogy a tulságosan széttagolt határu községekben tagosítsanak. Az első tagosítás alá kerülő község Fonókismezős lett volna, a mely község tudvalevőleg négy községből alakult. A területre kiszállottak a miniszteri szakértők, akik véleményt adtak. Ezek alapján a földmívelésügyi miniszter arról értesítette az alispánt, hogy a tagosítást nem rendelheti el. A kérdéses község határában ugyanis csaknem minden terület igen jól termő gyümölcsfával van beültetve. Ezenkívül sok helyen nagy kavicsgarmadák vannak, melyek bár nem akadályoznák meg a tagosítás műveletét, de a határok kijelölésénél a gazdák között félreértésre adnak okot. A körülmények alapos tanulmányozása

után a miniszter ez idő szerint nem tartja hasznosnak és célravezetőnek a tagosítást. Ily formán a vaskóhi járás tagosítása jó időre ki fog tolni.

* **A fürdői posta.** A m. kir. államasutak Püspökfürdő vasútállomásán „Nagy-Várad-Püspökfürdő” elnevezéssel 1914 évi május hó 16-án a fürdőidény tartamára postamesteri kezelésben teljes fel- és leadó szolgálattal s a m. kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működő postahivatal ismét megnyílik. Ezen hivatal postai összeköttetését a Nagy-Várad és Püspökfürdő között közlekedő 7702, 7793, 7708, 7709 és 7710. sz. vonatokkal fogja nyerni s kézbesítő köre a közigazgatási szempontból Hájó községhez tartozó Püspökfürdő telepre fog kiterjedni. Nagy-Várad, 1914. május hó 6-án Siket Traján, m. kir. posta- és táv. igazgató.

* **Ügyvédek küldöttsége a törvényszék elnökénél.** A járásbiróság kihelyezése dolgában tudvalevőleg eddig az volt a megállapodás, hogy a városi járásbiróságot fogják a törvényszék épületéből elhelyezni. Az ügyvédek nézve ez a helyzet éppen nem praktikus és ezért az ügyvédek küldöttségileg keresték fel Bary József kuriai bíró, törvényszéki elnököt. Perczel Adolf terjesztette elő kérelmüket, kéri, hasson oda az elnök, hogy a városi járásbiróság helyett a telekkönyvi hivatal, a vidéki és városi járásbiróság büntető része és fiatalokúak bírósága és a esőbírósgatelepítessék ki. Bary József rendkívül szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte pártfogását.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra Illés János nyugalmazott vármegyei tisztviselőt, a temetési szertartást Materny Imre ág. ev. lelkész végezte, a szertartás végeztével az elhunyt koporsóját a négyes fogatu üvegdiszkoesin az olaszai temetőbe vitték, ahol örök nyugalomra helyezték.

* **Virágot lopni** nem is olyan nagy vétek, nem nagy elvetemültség, mert aki szereti a virágot, az ugye nem lehet romlatlan. Aki pedig virágot lop, az ugylátszik, hogy nagyon, nagyon szereti azokat a szép illatos szirmokat. De ez az inasgyerek, kiről itt szó lesz, igazán nem érdemel megbocsátást. Szent László napján történt ez a jelenet. Egy leány haladt az utcán, szép ünneplő ruhában. A templomba sietett. A ruhájára gyönyörű szép virágesokor volt tűzve. Nyugodtan haladt, amikor hirtelen mellé került egy inasgyerek, aki váratlan és vakmerő gyorsasággal kitepte a leánytól a virágot és elszaladt vele, úgy, hogy még a lába se érte a földet. A leányka mit tehetett mást, megsíratta az elrabolt virágokat... Hát ugye, hogy nagy gonoszság volt attól a vásott gyerektől ez a viráglopás...

* **Tisztujítások az izr. Nőegyletben.** Vasárnap délután 4 órakor véget ért az a nagy izgalom, amelyet éreztünk városzerte a kávéházi terraszokon. Sőt valószínűleg hallottuk is, mert ennek az izgalomnak szava volt. Neve választás. Most tessék elképzelni, hogy ez a választás egy nőegyletben folyt le. Hetekkel előre megszólaltak a harsonák s míg az elnöknői tisztségre egyhangulag Schütz Albertnét választották meg, az alelnöknői tisztségek körül heves viharok dúltak a három jelölt személyes vezetése alatt. Az általános agitálás kiöntött a Szilágyi Dezső-utcai izr. iskolából az utcára is, kávéházi uzsonnákat zavart meg s végre esti 7 óra tájban olyan

jól esett hallani a lehető legnagyobb zajt. Ez azt jelentette, hogy gratulálnak a megválasztottaknak. Leszavazott több mint 300 szavazó; dr. Rezső Mórnera 190, dr. Mihelyfi Lajosnéra 180, Moskovits Miksánéra 95 szavazat esett. A két első lett az alelnöknő. Pénztárnokká Schönfeld Lojosnét, a számvizsgáló bizottság tagjául dr. Adorján Árminnét és Vadász Albertnét választották.

* **Fleischer József temetése.** Megirtuk vasárnapi számunkban, hogy Fleischer József zenetanár, a Szigligeti színház volt karmestere Szilágyi Dezső-utca 14. szám alatt lévő lakásán föbelötte magát és meghalt. A szerencsétlen embert rák-betegsége kergette a halálba. Leült az udvaron és szájába lőtt. Temetése tegnap délután fél 5 órakor volt nagy részvét mellett. A temetésen résztvett a Szigligeti színház küldöttsége is, élén Erdélyi Miklós direktorral. A színtársulat énekkara szép gyászdalokat adott elő és diszes koszorút helyeztek a koporsóra.

* **Nem sportközpont Nagyvárad.** Vasárnap d. u. megszűnt Nagyvárad vezető szerepe a keleti footballkerületben. A nagyváradai megfogott számú egyetek kisebbben maradtak a debreceni egyetekkel szemben. A kerületi központ egy évig Debrecenben lesz. A megválasztott tisztikar a következő: elnök Tolnay Lajos (DVSC), előadó Kocsis Sándor (DTE). A nagyváradiakat a football terén Schlesinger (NSC) fogja képviselni. A keleti football kerület hivatalos nevei: a debreceni és ungvári alosztály lesznek. Legalább már a kerületi központ elvetésével a bajnokság ne távozna Debrecenbe, vigaszul az itt maradhatna Nagyváradon.

* **A beteg svéd király.** Stockholm-ból jelentik: Egy itteni lap jelentése szerint az orvosokat konziliumra hívták egybe Gusztáv királyhoz. A táplálékfelvétel zavarai miatt a király állapota nem kielégítő és olykor-olykor fájdalmi vannak a gyomrában.

* **Kanizsai Ferenc temetése.** Kanizsai Ferencet, a fiatalon elhunyt író vasárnap délután temették a farkasréti temető halottasházából. A ravatalt elborították a virágok és a koporsót a Jókai lepellel takarták le. A temetésen nagy számmal jelentek meg az író és művészvilág tagjai és a beszentelés után Szatmári Mór és Lakatos László bucsuzott el az elhunyt pályatársától.

* **Búcsuznak Varjasék.** A Vigadó mozgó varietének érdekes előadásai lesznek ma este. Búcsuzik a közönségtől Varjas Antal, a népszerű uri cigányprimás és művészársulata. Varjas Tóni teljesen új műsorral kedveskedik a közönségnek, ugyszintén felesége V. Tóth Mariska, a kitűnő kabaretművész is. Sziklai Benő pompás táncprodukciói mellett teljes új bohózat és nagyszíri mozgóképek egészítik ki a gazdag műsort.

x Egy gyönyörű ötszobás moderna urilakás központi fűtéssel novemberre, üzlethelyiségek és pincék azonnala kiadók az új Kugler és Andrányi házban.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így uagy haszonnal kecsesgető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsösessel, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

x A kereskedelmi és iparkamara székházában egy garçon lakás,

a folyó évi augusztus hó 1-ére kiadó. Nagy-Várad, 1914. május hó 1. A kamara elnöksége.

x Kiadó lakások. Széllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Ucsi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nál, Kossuth-utca 16. szám.

x A legújabb párisi kalap-ujdonságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

x Fehér és fekete bőr női félcipők 3 kor. szarvasbőr b. rra és fekete f. rra párti női félcipők 5 kor. na, női chevrau amerikai félcipő 7 kor. ra, férfi chevrau amerikai cipő 10 korona, u. yanez f. rra 9 korona; sandlok 20—25-ig 2 korona, 26—28-ig 2 60 korona, 29—34-ig 3-20 korona, 35—43-ig 4 korona. Férfi és fiu szal. akalapok, f. h. rra n. k. ur. divat cikkek leolcsóbb bevásárlási forrása Fekete Jenőnél Szent János-utca, Kispipa n. ellett.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária építésgyár r. t.

x A tavasz örömeit teljesen kiaknázhatsz akkor ha önértetét nem fogja az a tudat nyugtalanítani, hogy arcára az enyhe tavaszi szellő kihozta a szeplőt, májfoltot. Könnyen menekülhet ettől, ha biztos hatású szerrel védekezik ellene. Ezen szert a „Hóvirág krém” feltétlenül megtalálja. Egyszeri használat után már mutatkozik hatása. Az „Ujvárosi droguerában” 80 fillérért kapható a Szent-László-téren.

x Petőfi-utca végén a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szápadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

x Kossuth-utca 2. sz. házban a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Zenekedvelők figyelmébe. Tisztelettel értesítem a zenekedvelő közönséget arról, hogy a legújabb felvételi újdonságaimmal megérkeztem. Columbia, Diadal felvételei, gramfonok olcsó árban, továbbá gramfon és az összes hangszerek javítását is elvállalom. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedd: Ezredes. (Bemutató előadás.)

Szerda: Ezredes.

Csütörtök délután: Klasszikus előadás.

(Ifjúsági előadás): este: Ezredes.

Péntek: Tündérlaki lányok.

Szombat: Drótos tót.

Vasárnap délután: Mandarin; este: Léni-néni. (Bemutató előadás.)

Az ezredes. A színház legközelebbi újdonsága Herczeg Ferencnek, az előkelő népszerű írónak egyik jeles, legújabb színpadi alkotása: az Ezredes, amely ebben az időnyben a fővárosnak valósággal irodalmi szenzációja volt. Az Ezredesben ismét megszólalt Herczeg Ferencből az a disztíngvált író, aki a maga alkotásainak végtelenül finom tónusával távol áll a tömeg izlés hajhászától és mégis publikumot hódít, amely valósággal rajongója a Herczeg-daraboknak.

Klasszikus előadás. Csütörtökön délután Bihari Ákos, a jeles művész, ifjúsági előadás keretében klasszikus előadást rendez, amely egyike lesz azoknak az irodalomtörténeti előadásoknak, amelyeknek komoly művészi értékük is van s amellet feltétlenül szórakoztatóak. A klasszikus előadás részletes műsora a következő:

1. Faust első felvonása.
2. Petőfi és a szülői ház.
3. Antónius nagy beszéde.
4. Huszár a teknőben. (Mikszáth Kálmántól)
5. Vörösmarty, Arany és Petőfi versei.
6. Részlet Cyránóból.
7. Jahova (Kiss Józseftől.)

IRODALOM

Kogutovicz - Litke Világatlasz. Most jelent meg a 10. füzet, ebből a nagyjelentőségű földrajzi munkából, melyet a Földrajzi Intézet r. t. kibocsát. A mexikói háborús bonyodalmak, melyek az olvasóközönség figyelmét az újvilág felé irányítják, napról-napra komolyabb stádiumba kerülnek és máris megjelent a harszintér magyar nyelvű tökéletes tájékoztatást nyújtó térképe, a Világatlasz most megjelent füzetében. — A nagy tudományos készültségéről tanuskodó mű szerkesztői a megjelenés sorrendjét, a napi szükséglettől is teszi függővé, hogy ezáltal is rátereljék a közönség figyelmét e monumentális vállalkozásra. Középkamerika térképén kívül találjuk Magyarországot 1:1,500,000 mértékű térképét is. Ez a lap teljesen magyar munka, gyönyörű hegymája legjelesebb tudósaink folytonos ellenőrzése mellett készült és így

minden eddiginél autentikusabb. Közel 4000 helyneve a legfinomabb jól olvasható metszés, teljes vasuthálózat és megyei beosztás fokozza használhatóságát. Szintén teljesen magyar munka Afrika hat különféle térképe. E kisebb térképek mindegyike nagy gonddal összegyűjtött legújabb adatokat tartalmaz — könnyen áttekinthető összeállításban és izléses kivitelben mutatják be az expedíciók és tudományos kutatások eredményeit, hogy közönségünk is megismerhesse ezt a fekete világrészt, mely az európai érdekszférákat napról-napra közelebből érinti. Prospektust és mintalapokat készíró mest küld a kiadóintézet. (Magyar Földrajzi Intézet r. t. Budapest, V. Rudolf-tér 6.)

A Tudományos Akadémia közgyűlése. A Magyar Tudományos Akadémia vasárnap délelőtt tartotta ünnepi közgyűlését. — Berzeviczy Albert elnöki megnyitójában a nemzetiségi kérdéssel foglalkozott, — Herczeg Ferenc pedig Jókairól mondott emlékbeszédet. A következő előadó Vargha Gyula két versét olvasta fel. Az ünnepi közgyűlés utolsó pontja Fraknoi Vilmos történelmi előadása volt.

Uj Idők. Előkelő irodalmi színvonalu tartalommal jelent meg e héten is az Uj Idők. A lap élén közli Herczeg Ferenc regényét. A hét svábot. Krudy Gyula elbeszélése, Félix grófnő mellett ott találjuk Szász Zoltán társadalmi cikkét a nőiességről. Farkas Pál folytatja regényét, melyet egy tanár jegyzetei címmel napló alakjában közöl. Somlay Károly elbeszélése. László Zoltán cikke, több apró cikk, vers tartkítja még a lap szövegrészét. Az illusztrációk közül kiemeljük a trónörökös budapesti utjáról. Pasquier báró repüléséről, Hegedüs Gyula jubileumáról készült fényképeket és Mühlbeck Károly fejleceit.

ZENE-ÉS MŰVÉSZET

Diszitó művészet. A művészi izlésnek szélesebb körben való terjesztésére lett ezen folyóirat szervezve. Most pedig a májusi szám, az 5-ik füzet is elhagyta a sajtót. Gazdag tartalmában kiváló jelentőséggel bír a gyermekjátékok eredeti alakjaival foglalkozó bevezető cikk, melyben Kárpáti Aurél világosan rámutat arra, hogy ezek a gyermekek ismeretéhez és képzetéhez mért egyszerű színezések rajzolása folytán milyen termékenyítő hatással vannak a gyermekek fantáziájára. Azért modellül ajánlja azokat az elemi iskolai rajztanításhoz. — A betűvetés cím alatt Hitterszky József fejtegeti a feliratok és a szövegek izléses előállításának művészetét. Értékes cikkében beható oktatást és irányítást nyújt ugy az iskoláknak, mint az iparosoknak, miként kell művészies betűket vetni a szöveg vagy a felirat számára. — Találunk e számban vízjegyeket (amelyekről Szőnyi László ír), száznál több képet Muhitól, Hellbing-Orkényitől, Aokrostól és Szekerestől. Találunk benne sok szép színes melletteket, amelyek közül kiválik Boerné Undi Mariska bájos gyermekfrise. Hogy e kedves színes kép bárki által felhasználható legyen, levasalható eredeti nagyságu részletiv van hozzá mellékelve. A gyűjtők számára propaganda bélyegeket is hoz a Diszitó Művészet. A folyóirat bármely könyvkereskedésben előfizethető félévre 7-50 K.-ért. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Rudolf tér 6.

REPORTÁZÁS

A NSE sportklub turista utja.

A NSE sportklub turisztika osztálya a multkorai gyűlésén tervbe vett egy nagyszabású utat. Régotha nem fejtettek ki jelentősebb tevékenységet a turisztikai osztály vezetői s most igazán örömmel üdvözölhetjük a terv megszületését. A turisztika osztály két agilis és tevékeny szakvezetője: Kiss Dávid és Sebess Miklós kezdeményezésére a legközelebbi utat Remec, Jád-völgy és a feketetői üveghuta megtekintésére tervezték. A természeti szépségekben bővelkedő gyönyörű vidék nagyban vonza a turistákat s ezt az élvezetet az NSE turistái sem akarják maguktól megvonni.

Ugyancsak az említett gyűlésen határozták el Biharfüred romantikus részeinek megtekintését. Nincs a bihari hegyeknek ennél elragadóbb, mesésebb tája, ahol az ember eltelve valami megfoghatatlan, magyarázhatatlan érzéstől s beismerve saját parányiságát a mindennek Ura előtt, poétikus érzelmei annyira uralkodjanak rajta. A sok közül csak a gyönyörű „Eminenciás esést”, a „Lája esést” emlitjük, amelyek elbódító szépségükkel az embert szinte extázisba üzik. Megnézik az ethnografiai jelentőségű Gaina községet, mely leányvásáraitól híres és nevezetes, a biharfüredi „Izbuc”, „Lvor” forrásokat. Dicséretet érdemel a turisztikai szakosztály, hogy ilyen nemes sportot tűzött ki a tavaszi szezonra. Vr.

NAD-DNySC = 6 : 0. A NAC goalokban ki nem fejezett fölényvel verte meg a debreceni leggyengébb csapatot. Ha Kürschner és Strasser a játék közben össze nem szólalkoznak — amely összeszólalkozásnak lett az eredménye, hogy tudomást nem vettek egymásról, egymás labdáit és passzáit el nem fogadták — akkor a debreceniek legalább is még egyszer annyi goalal megterhelve távoztak volna el. Félidő 1 : 0. Jó bíró volt Engel Kornél.

Pesti eredmények. A szakadó eső miatt az összes football macthek elmaradtak, egyedül az FTC-BTC mérkőzés volt egymással. Félidő 0 : 0, második féldő 1 : 0 az FTC javára.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Kihallgatták a csendőröket.

Az immár egy hete folyó Tikász-pörben tegnap a csendőröket hallgatta ki a bíróság. Kárpáti Balázs nagylétei csendőrőrmester a nyomozás vezetője elmondotta, hogy a gyilkosság úgy jutott tudomására, hogy Vitális Lajos szentmártoni bíró papirszeleten üzenetet küldött neki, hogy az öreg Tikászt megölték. A gyilkossággal Horváth Ödön nagyváradi lakost gyanusítják, aki az éjjeli vonattal valószínű, hogy Nagyváradra fog utazni.

E jelentés alapján kiment a vonathoz, de az utasok között nem találta Horváth Ödönt. Azután Szentmártonba indult két másik esendőrrrel. Először az öreg meggyilkolt Tikász lakására mentek, ott nem találtak senkit, azért ifj. Tikász Sándor házába nyitottak.

Mikor beléptek, mindkét fiu az ágyon feküdt és az volt a benyomása, hogy az al-

vást csak színlelik. Mikor felkeltek, nagyon izgatottan viselkedtek. Ezután mindnyájan elmentek a halottas házhoz. Ott a fiatal Tikász Sándor anélkül, hogy valaki gyanusította volna, azt mondta, hogy ő nem lőtte le a nagyapját.

A vádlottak a letartóztatás és nyomozás folyamán tagadtak, s ekkor ők a községhez eselhez folyamodtak. Benedek és még egy másik esendőrről egy szekrénybe bujt, az öreg Tikászt és a fiát pedig beengedték a szobába, hogy beszélgessenek. Az öreg azt mondta a fiának:

— Fiam tartsd ki magad és ne add elő a fegyvert, mert akkor elveszünk... E beszélgetés után tovább folyt a nyomozás s végül a fiu előadta a fegyvert és bevallotta, hogy ő ölte meg a nagyapját. Részletesen elmondja az egész beismerés történetét.

Benedek esendőrről hasonlóképpen vall, határozottan állítja, hogy ő soha egy ujjal se bántotta az ifju Tikászt.

A tárgyalást ma folytatják.

NYILTÉR

Felhívás.

B rmaszülők szives figyelmét felhívom kirakatom megtekinté ére és a szükséges vásárlás megtételére.

Bérmálásra raktáram már jó előre felszereltem

arany és ezüst ékszerekkel

és mindenféle órákkal,

melyek izlésesek, csinosak s ami a legfőbb dolog, olcsók.

Szilágyi Géza és Társánál
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

TÁVIRÁTOK

A delegáció.

Budapest, május 11.

A magyar delegáció külügyi albizottsága nagy érdeklődés mellett tartott ülést Berzeviczy Albert elnöklésével. Nagy Ferenc előadó mondotta el beszédét. Gróf Andrássy Gyula volt az első felszólaló, Lukács György beszélt azután, majd

gróf Apponyi Albert hosszasan polemizált az előadóval.

Windisgraetz Lajos herceg, Rakovszky István és Rakovszky Béla mondottak még beszédeket.

A tárgyalást ma fél 11-kor folytatják.

Diszpolgári oklevél.

Budapest, május 11.

Szászváros küldöttsége ma adta át a diszpolgári oklevelet gróf Tisza Istvánnak, aki szép szavakkal köszönte meg a kitüntetését.

Földrengés az országban.

Eger, május 11.

Ma két ízben elég erős földrengést éreztek a városban. Reggel fél 5 órakor volt az első, háromnegyed kettőkor a földrengés megismétlődött.

Sátoraljaujhely, május 11.

Délelőtt földrengés volt, a házak falai több helyt megrepedtek.

SZERKESZTŐI PÓSTÁZÁS

Az Uj Nagyvárad tegnapi, felháborítóan durva, tehetetlen dühtől tajtékzó kirohanását, mellyel a Szent László ünnepet valami »Lucifer« alírásu firma igazi luciferi módon gyalázza, nem fogjuk szó nélkül hagyni. Ma nem foglalkozunk vele, mert az ünnepi hangulatot már az is rontaná ha Nagyvárad egész vallásos és hazafias polgárságának gyönyörű manifesztációjáról való beszámolóval együtt tennénk szóvá egy ilyen közönséges szabaddóműves fördemvényt. Előre konst. tájuk, hogy az ünneprontó cikkek jóízű körökben mindenféle közöndorral dobták félre, a hó véletlenül belebotlottak.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	793.35
Osztrák hitelrészvény	—	607.—
4%-os koronajárjék	—	80.65
Osztr. magy. államv.	—	694.50
Jelzálogbank	—	400.—
Lezámitoló és pénzváltó	—	496.25
Hazai bank	—	277.50
Magyar bank	—	476.—
Keresk. bank	—	3610.—
Rimamurányi	—	632.50
Salgótarjáni kőszén	—	693.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1013.—
Közuti vasut	—	598.—
Városi villamos	—	311.—
Adria	—	580.—

Gabona üzlet.

Buza májusra	—	—	13.67
Buza októberre	—	—	12.18
Rozs októberre	—	—	9.90
Zab októberre	—	—	8.84
Tengeri májusra	—	—	7.38
Tengeri júliusra	—	—	7.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADÁR.

Fürdői menetrend.
NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece >	9 17	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad érk.	9 27	11 31	3 57	7 43	9 57

Vasárnap és ünnepeken egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11:45 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12:15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12:55 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1:21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 59	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 30	7 22	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 32	9 40

Vasárnap és ünnepeken ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 51 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Bladó

1 kazal lucerna

a várostól 10 percrenyire.

Czím: a kiadóhivatalban

Kérjünk és fogyasszunk mindenütt

Nagyváradai sört!

mert szín, íz és maláta-tartalom tekintetében a legelső gyárak termékeivel vetekszik és amellet olcsóbb.

Rendeléseket már 10 üvegtől kezdve a városi raktár házhoz szállít. Állandó vevők ingyen jeget kapnak.

Nagyváradai Sörgyár Részv.-Társaság

Gyári telefon 439. Városi raktár (Nagypiacz-tér), telefon 471.

Legrégibb és legmegbízhatóbb nyaralási vállalat!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra épült és fővárosi mintára berendezett

molykár elleni megóvó és biztosító vállalatomra.

Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyegeket stb. Azokat saját műhelyemben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatom vissza. Kivánatra azokért, érte küldök. Az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van.

Becsés pártfogását kérve barátok kiváló tisztelettel:

ZBORAY GYULA

szücs üzlete

Fő-utca 7. szám. Telefon 947. szám. Telep Körös-utca 32. sz. (Saját ház.)

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2. (Ausländer férjiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejleléseket s javításokat, valamint azzsúr- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész ójjal ügyeletet szolgáltat.

Költségtérítések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főüzlet telefonja 55. sz.

Belépési felhívás

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet 12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt.

kebelében működő

FILLÉRES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 máj. 1-én új évtársulatot nyitott

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jellemezhető üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebbszerű hetenként ismétlődő betétek által a vagyonyüjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamattal mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOG-BANK helyiségében (Bémer-tér, Lévy-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesíthetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpenztár útján portómentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészekenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

Filléres

Takarék és Segélyszövetkezet

Szőlőmoly ellen az egyedüli biztos szer a BAGOL.

Kapható:

KONDOR DEZSŐ

cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz. (Füchsl-palota.)

v.	Gy.	Sz.
50	5	
57	7	
81	9	
9		
09	9	
40		
50	10	
09		
4	37	
51		
5	11	
vsz.	Sz.	
4	35	2
4	47	2
5	00	2
5	08	2
5	22	2
5	25	8
5	26	8
6	08	8
6	23	8
6	38	8
6	54	4
7	06	4
7	36	4
7	47	4
8	01	5
8	09	5
8	23	5
8	32	5
8	40	5
8	51	5
9	03	6
9	15	6
9	36	6
9	46	6
0	00	6
0	11	7
0	27	7
0	41	7
iv.	Sz.	
14	6	
25	6	
6		
56	6	
17	7	
37	7	
47	7	
7		
07	7	
3	26	8
5	57	10
9	56	8
7	30	
Szék		
Vv.	Sz.	
924	22	
945	24	
008	30	
022	32	
032	33	
052	35	
106	41	
115	42	
125	42	
139	44	
157	50	
214	52	
224	53	
245	55	
106	6	
Az idő		
tot jelent		
cek aláhu		
vonat. M		
személysz		

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvar route, including station names and departure/arrival times.

Nagyvárad—Vaskoh.

Vesző—Kötegyán—Pusztahollód.

Sub-routes of the main schedule: Nagyvárad-Vaskoh and Vesző-Kötegyán-Pusztahollód.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrod.

Sub-route: Szombatság-Venterrogoz-Bihardobrod.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad—Ujdombóvár—Fiume.

Nagyvárad—Gyoma.

Sub-routes: Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad-Ujdombóvár-Fiume and Nagyvárad-Gyoma.

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Debreczen—Nagyvárad.

Sub-routes: Székelyhid-Margitta-Szilágysomlyó, Nagyvárad-Ermihályfalva, and Debreczen-Nagyvárad.

Saránd—Nagyléta—Vértés.

Sub-route: Saránd-Nagyléta-Vértés.

Information regarding train types: Az idő közlekedési idő szerint. A vastag számok gyorsvonatot jelentenek...

A "Tiszántúl" napilap szerkesztősége és kiadóhivatala Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

Ha nincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT** (Y és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, gyors, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 2 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy **papi és civil ruha tökéletességét** áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom. Alkalmára bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terazzo, műkő és minden e szakmába való munkálatokat, hazi csatornázásokat a v. rosi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivanatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legkíméletesebb és legmesszebb menő jótállás mellett készítek. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Dusafalva községben
mintegy 300 kis hold

legelő

bérbeadó. Értekezhetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál
Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

Uj étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Szilágyi Dezső-utca 5. sz. alatt a Nagyváradai Katolikus Kör új palotájában az

étterem

megnyilt,

mely a legkényesebb igényeknek is megfelelően van berendezve, **kitűnő magyar konyha**, a legjobb zamatu faj borok. Első minőségű **Dréher** sör. Havi és napi abonensek előfizetés mellett elfogadtatnak a legszolidabb árak mellett, ugy bent az üzletben, mint házhoz való kihordásra. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Becsés pártfogást kér tisztelettel:

Ille János a Kath. Kör.
vendéglőse.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisni nyáig
férfi zokni " 28 " " zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérművek zsebkendők, ridikülők pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klóplí esipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Olcsó és szép sirtöresztek

cementlappal fejták, sirtöblák domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

Püspökfürdő

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Püspökfürdő megnyilt

Gyönyörű parkok, villanyvilágítás, elsőrangú ételek és italok állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére. Pontos kiszolgálás, mérsékelt árak.

Hamza Jenő

kiváló primás teljes zenekarával hangversenyeznek.

Tisztelettel **Dancs István** bérlő.